

SZAKKÉPZÉSI KERETTANTERV

a(z)

55 212 02

EGYHÁZZENÉSZ I.

(KÁNTOR-ORGONISTA SZAKMAIRÁNY)

SZAKKÉPESÍTÉS-RÁÉPÜLÉSHEZ

I. A szakképzés jogi háttere

A szakképzési kerettanterv

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
- a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény,

valamint

- az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Kormányrendelet,
- az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII. 9.) Kormányrendelet,
- a(z) 55 212 02 számú, Egyházzenesz I. (kántor-organista) szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó rendelet

alapján készült.

II. A szakképesítés-ráépülés alapadatai

A szakképesítés-ráépülés azonosító száma: 55 212 02

Szakképesítés-ráépülés megnevezése: Egyházzenesz (kántor-organista)

A szakmacsoport száma és megnevezése: 4. Művészet, közművelődés, kommunikáció

Ágazati besorolás száma és megnevezése: XLII. Előadó-művészet

Iskolai rendszerű szakképzésben a szakképzési évfolyamok száma: 2 év

Elméleti képzési idő aránya: 30%

Gyakorlati képzési idő aránya: 70%

III. A szakképzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: érettségi végzettség

vagy iskolai előképzettség hiányában:

Bemeneti kompetenciák: Az szvk. 7.2 pontban meghatározott bármelyik szakképesítés megszerzésével elsajátított kompetenciák, melyeket a képző intézmény számára szakmai alkalmassági vizsga keretében kell bemutatni

Szakmai előképzettség: L. szvk. 7.2 pont

Előírt gyakorlat: —

Egészségügyi alkalmassági követelmények: szükségesek

Pályaalkalmassági követelmények: szükségesek

IV. A szakképzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek

A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény előírásainak megfelelő végzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

Ezen túl az alábbi tantárgyak oktatására az alábbi végzettséggel rendelkező szakember alkalmazható:

Tantárgy	Szakképesítés/Szakképzettség
-	-
-	-

Tárgyi feltételek

A szakmai képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye (szvk) tartalmazza, melynek további részletei az alábbiak: Nincs.

Ajánlás a szakmai képzés lebonyolításához szükséges további eszközökre és felszerelésekre: Nincs.

V. A szakképesítés-ráépülés óraterve nappali rendszerű oktatásra

évfolyam	heti óraszám	éves óraszám	heti óraszám	éves óraszám
	szabad sáv nélkül	szabad sáv nélkül	szabadsávval	szabadsávval
3/15. évfolyam	31 óra/hét	1116 óra/év	35 óra/hét	1260 óra/év
Összes gyakorlat		160 óra		160 óra
4/16. évfolyam	31 óra/hét	961 óra/év	35 óra/hét	1085 óra/év
Összesen:		2237 óra		2505 óra

1. számú táblázat
A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámja

modul megnevezés	Egyházzenesz/organista	Ráépülés			
		3/15		4/16	
		e	gy	e	gy
12035-16 Egyházi zene magas szintű szolgáltatása	Tantárgyak				
	szolfézs		3		3
	kötelező zongora		1		1
	gregorián		2		2
	népének		2		2
	kórus		2		2
	liturgikus gyakorlat		2		2
	liturgikus orgona gyakorlat		1		1
	vezetett gyakorlat		3		3
	hittan		1		1
	liturgia		1		1
	zeneelmélet	3		3	
	zenetörténet	3		3	
	egyházzene irodalom	3		3	
	latin	1		1	
12038-16 Kántor-organista magas szintű tevékenysége	orgona		2		2
	karvezetés		0,5		0,5
	hangképzés		0,5		0,5
összes óra		31		31	
Gyakorlat óraszámja			21		21
Elmélet óraszámja		10		10	
Gyakorlat aránya		70%			
Elmélet aránya		30%			

A 2. számú táblázat „A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszámja” megadja a fent meghatározott heti óraszámok alapján a teljes képzési időre vonatkozó óraszámokat az egyes tantárgyak témaköreire vonatkozóan is (szabadsáv nélküli szakmai óraszámok).

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszama

Modul megnevezés	Egyházzenesz/orgonista	Ráépülés			
		3/15		4/16	
		e	gy	e	gy
12035-16 Egyházi zene magas szintű szolgáltatása	Tantárgyak				
	szolfézs		108		93
	kötelező zongora		36		31
	gregorián		72		62
	népének		72		62
	kórus		72		62
	liturgikus gyakorlat		72		62
	liturgikus orgona gyakorlat		36		31
	vezetett gyakorlat		108		93
	hittan		36		31
	liturgia		36		31
	zeneelmélet	108		93	
	zenetörténet	108		93	
	egyházzene irodalom	108		93	
latin	36		31		
12038-16 Kántor-orgonista magas szintű tevékenysége	orgona		72		62
	karvezetés		18		15,5
	hangképzés		18		15,5
összes óra:		360	756	310	651
Gyakorlat óraszama		1407			
Elmélet óraszama		670			
Összefüggő gyakorlat		160			
Összes óra		2237			
Elmélet aránya		30%			
Gyakorlat aránya		70%			

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően a táblázatban a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói kötelező szakmai elméleti és gyakorlati óraszám legalább 90%-a felosztásra került.

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

A

12035-16 azonosító számú

**Egyházi zene magas szintű szolgáltatása
megnevezésű**

szakmai követelménymodul

tantárgyai, témakörei

A 12035-16 azonosító számú Egyházi zene magas szintű szolgáltatása megnevezésű szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

	Szolfézs	Zeneelmélet	Zenetörténet	Kötelező zongora	Gregorián	Népelek	Egyházzene irodalom	Kórus	Liturgikus gyakorlat	Liturgikus orgona gyakorlat	Vezetett gyakorlat	Latin	Hittan	Liturgia
FELADATOK														
Járatos a funkciós zene harmóniavilágában	x	x	x	x			x	x						
Tisztában van a klasszikus összhangzattan szabályaival és a gyakorlatban is tudja alkalmazni	x	x	x	x			x	x						
Diktálás után akkordfűzési gyakorlatot játszik, lejegyez	x	x												
Az akkordok jelöléseit helyesen alkalmazza	x	x	x											
A zeneműveket harmóniaiilag elemzi	x	x	x				x							
A zeneműveket formailag elemzi	x	x	x				x							
Az egyházi zeneműveket, népekeket ad elő, szükség szerint más hangnembe transzponálja					x	x	x	x						x
Értelmezi a népekek- és liturgikus énekszövegeket					x	x	x	x	x					x
Elemzi a népekeket és liturgikus énekeket						x			x					
Felekezetének repertoárját kottából énekli									x		x			
Járatos a liturgiában és annak rendjét, szabályait betartja									x					x
Liturgikus énekeket (gregorián énekek, egyházi népekek, graduálénekek stb.) előad					x	x		x	x	x	x			
Járatos a Bibliában, a hitvallási iratokban													x	x
Járatos a felekezete alapvető tanításaiban, történetében	x	x	x	x	x	x		x		x				
Képes hosszú távon koncentrálni	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Zeneművet szükség szerint emlékezetből ad elő	x	x		x	x	x		x	x	x	x			
Ügyel a helyes tempóra, dinamikára, ritmusra és intonációra	x	x		x	x	x		x	x	x	x			
Pontosan értelmezi a zenei műszavakat, előadási jeleket, utasításokat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
Kimunkált, magas fokú technikai biztonságérzettel és előadói készségekkel ad elő				x										
Az egyházzenet kifejező hangon szólaltatja meg					x	x		x	x	x	x			
A zeneművek szövegét világosan, artikuláltan interpretálja					x	x		x	x		x			
Az előadásra kerülő műveket stílushűen, művészileg és érzelmileg kifejezően adja elő				x	x	x		x	x	x	x			
Zongorán játszik (a szakmai követelmények szintjén)				x										
Tájékozott az egyházzene történetében							x							
SZAKMAI ISMERETEK														
Zeneelmélet		x												
Egyházi hangsorok, skálák					x	x	x	x	x	x				x
Négyszólamú szerkesztés		x												
Egyházzene története és irodalma							x	x	x	x				x
A liturgia története									x					x
A liturgia elemei									x					x
Hittan													x	
Biblia													x	
Egyházi népének						x								
Gregorián ének					x									
A zenei anyag stílusos, pontos, tagolt, kifejező előadása				x	x	x		x	x	x				x
Magas szintű technikai felkészültség				x						x				
Ritmikailag és tempótartásban pontos, stílusos előadás				x	x	x		x	x	x				x
A repertoár nagy részének kotta nélküli bemutatása	x	x		x	x	x		x	x	x				x
Zongorajáték				x										

SZAKMAI KÉSZSÉGEK														
Zenei halláskészség	x	x		x	x	x		x	x	x				x
Ritmus-, tempóérzék	x	x		x	x	x		x	x	x				x
Hangszerkezelési készség				x						x				
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK														
Rugalmasság	x				x	x		x	x	x				x
Szorgalom, igyekezet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Fejlődőképesség, önfejlesztés	x	x		x				x	x	x	x			
TÁRSAS KOMPETENCIÁK														
Empatikus készség	x				x	x		x	x	x				x
Kommunikációs rugalmasság	x				x	x		x	x	x				x
Meggyőzőkészség	x				x	x		x	x	x				x
MÓDSZERKOMPETENCIÁK														
Kreativitás, ötletgazdagság	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x
Eredményorientáltság	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x

1.1. A tantárgy tanításának célja

A szolfézs tanításának célja, hogy tovább fejlessze az általános zenei műveltség megalapozását és tegye otthonossá e különleges kifejezési módban - a zenében - a tanulókat. Az első szakképzési években szerzett zenei ismeretekre és készségekre alapozva fejlessze tovább a növendék tudását és képességeit, folyamatosan egészítse ki a tanuló tudását a hangszeres, zeneelméleti és zenetörténeti tanulmányokban. Fejlessze a majdani aktív zenéléshez szükséges képességeket és készségeket. Járuljon hozzá a széleskörű szakmai tudás megszerzéséhez, amely alkalmassá teszi a növendéket a szakirányú felsőoktatásban folytatandó tanulmányok, illetve a középfokú végzettséget igénylő munkakörök ellátására.

1.2. Kapcsolódó szakmai tartalmak

A tárgy szoros kapcsolatot ápol minden hangszeres tanulmánnyal, hiszen e tárgy keretében tanulják meg felismerni és elkülöníteni egy-egy műremek lehetséges zenei eszközeit.

1.3. Témakörök

1.3.1. *Készségfejlesztés hallás után* 50 óra

A hallás utáni készségfejlesztés a szolfézs egyik legfontosabb eleme, mely sokban épül a szolfézs alapszintű készségfejlesztéseire. A diákok számára nagyon fontos, hogy mind jobban elmélyítsék és valódi készség szinten felismerjék az európai műzene évszázadok során folyamatosan cizellálódó elemeit. Elengedhetetlen tehát a hangközök biztos felismerésének gyakorlása. Erre épül a hármashangzatok felépítése, amelynek meghallása a hangközök biztos ismerete nélkül lehetetlen. Ezt követi a tanulmányok végén a klasszikus zenében is fontos, de talán a jazz világában még jelentősebb elem, a négyeshangzatok elsajátítása, melyhez szükséges a hármashangzatok biztos felismerése. Ezekkel egyidejűleg a dallami fordulatok megismerése az írást fogja segíteni. Nem kevésbé fontos a ritmus biztos ismerete, melynek hallás utáni fejlesztése folyamatos kell legyen. A zeneelmélet alapozásaként pedig a formai ismeretek átadása is szükséges.

A stílus és zenetörténeti ismeretek elsajátítása témakörben felsorolt műzenei példák nagy része felhasználható a további hallási készségek fejlesztésére is.

1.3.2. *Készségfejlesztés éneklés útján* 51 óra

Az éneklés útján történő készségfejlesztés azért nagyon fontos, mert ez az egyetlen eszköz, amivel a diák saját biológiai organizmusán keresztül szűri a zene legkisebb elemeit is. Ahhoz, hogy saját hangszerén egy nagyobb ívet elő tudjon adni, szükséges, hogy apró elemeire bontva is értelmezni tudja őket. Az apró elemeket pedig csak énekelve tudja igazán magáévá tenni. Az éneklés segít neki a hallás- és írási készségfejlesztésben is, hiszen ez az egyetlen biztos, önellenőrzésre is alkalmas eszköze, amibe a zenei elemeket be tudja illeszteni. Eme ellenőrzés alkalmassá tételére segít a lapról éneklés gyakorlása és a társaival közösen előadott zeneművek közösségi élménye. A kamaraének rendkívül komplexen, e haladó szinten még jobban segíti a

későbbi aktív zenésztevékenység gyakorlását. Az éneklésen keresztül gyakorolhatja a különböző zenei stílusok előadási módját is, hangszerfüggség nélkül. A végső fázis, ha már e stílusokban való biztonságos közlekedés hatására az improvizáció is teret kaphat a zeneteremtési folyamatok között.

A stílus és zenetörténeti ismeretek elsajátítása témakörben felsorolt műzenei példák nagy része a megfelelő módszerekkel felhasználható az éneklési készségek fejlesztésére is.

1.3.3. Készségfejlesztés írásban

50 óra

Az írásbeli készségfejlesztés kapcsolja össze a hallás- és éneklés készségfejlesztését. Rendkívül komplex feladat, két különböző agyi tevékenység egyidejű koordinálása. Ám ezáltal hatalmas segítséget kap a diák egy új zenemű megismerésekor, hiszen tudja, hogy a zeneszerzőnek is azonos eszközök álltak rendelkezésére, mint amelyeket ő is birtokol. Az egyszólamú írás a dallamhangok felismerésének összekapcsolását követeli meg a ritmus felismerésével és a metrum folyamatos figyelemben tartásával. A kétszólamú írás esetében ki kell fejleszteni a hallás olyan tulajdonságát, amely irányzottan tudja kivenni a hallottakból a szükséges adatokat. Fontos, hogy az elméleti tudásnak ne vessen gátat az íráskészség, a hármás- és négyeshangzatok felépítésének gyakorlása állandó feladatunk.

Egy kiragadott, javasolt példa az írásbeli készségfejlesztésre:

Bécsi klasszikus diktandók: Az első év elején a felvételi szint alatt kell elkezdni a diktálásukat, eleinte funkciós basszussal, egyszerű, lépcsőről-lépésre növekedő hangközökkel ellátott felső szólammal. A 2. félévtől a külső és belső bővülés megjelenésére, szabálytalan ütemszámokra, modulációra és egyszerűbb 3 szólamú szerkesztésre mutató szemelvényeket diktáljunk. Feleléskor ajánlott 1-2 hangnembe transzponáltan, ének-zongorás feladatként visszakérdezni e diktandókat (két készségfejlesztési terület összekötése!). Továbbá a stílus és zenetörténeti ismeretek elsajátítása témakörben felsorolt műzenei példák nagy része felhasználható az íráskészségek fejlesztésére is.

1.3.4. Stílus és zenetörténeti ismeretek elsajátítása

50 óra

Nagyon fontos, hogy a készségfejlesztési céllal megszólaltatott zeneművek a szolfézs gyakorlat tantárgy keretében híven tükrözzék a diák általános ismereteit a zenetörténeti korszakok stílusairól is. Előfordulhat, hogy olyan zenei korszakokkal találkozunk egy diák a tantárgy keretében, amellyel hangszerén soha (pl. gregorián, reneszánsz), ám stílusuk ismeretére szüksége van, hiszen nem válhat belőle kiművelt zenész fő, ha bizonyos zenei korszakok stílusjegyeivel egyáltalán nem kerül kapcsolatba. Ezen felül a saját hangszerén egy zenemű muzikális megformálását nagyon sokban elősegíti, ha a szolfézs ráépülés tárgy keretében kisebb példákon gyakorolja a zenei formák összefogását, előadását. Ezáltal kialakul benne egy olyan stílusismeret, melyre az aktív zenei tevékenységformákban is állandóan szüksége lesz, illetve saját hangszerén is kamatoztathatja ebbéli tudását.

A zenei anyag kiválasztásában a tanár vegye figyelembe az adott osztály összetételét és képességeit: a tananyag mennyisége és nehézségi szintje a tanulócsoporthoz felkészültségéhez igazodjon. Az alábbi anyagban csupán javaslatok szerepelnek, hogy mely zeneszerzőktől érdemes műveket keresnünk:

A középkor egyszólamú egyházi és világi zenéje (gregorián, trubadúr-, trouvère- és

Minnesang költészet)

A középkor többszólamú zenéje (ars antiqua, ars nova, trecento – Leoninus, Perotinus, Machaut, Landini)

A korai reneszánsz (Dunstable, Dufay, Binchois, Ockeghem, Josquin, Agricola, Obrecht, Isaac, de la Rue)

A érett reneszánsz (Gombert, Willaert, Clemens non Papa, Arcadelt, Cipriano de Rore, Lassus, A. Gabrieli, Palestrina, Vecchi, Marenzio, G. Gabrieli, Gastoldi, Croce, Gesualdo, Viadana, Banchieri, Jannequin, Sermisy, Goudimel, Passereau, Certon, le Jeune, Senfl, Othmayr, Gallus, Praetorius, Hassler, Friderici, Tallis, Byrd, Morley, Bull, Farnaby, Dowland, Weelkes, Gibbons, Victoria)

A korabarokk (Monteverdi, Schütz, Buxtehude, Lully, Purcell)

A nagy barokk zeneszerzői (Händel, Bach, Telemann, Scarlatti, Vivaldi, Rameau)

A bécsi klasszika (Mozart, Haydn, Beethoven)

A romantika (Mendelssohn, Weber, Schubert, Schumann, Brahms, Berlioz, Liszt, Verdi, Muszorgszkij, Saint-Saëns, Bruckner)

A utóromantika (Wolf, Mahler, R. Strauss, Mascagni, Leoncavallo, Puccini, Rachmaninov, Massenet, Fauré)

A XX. század zenéjének főbb irányzatai (impresszionizmus, expresszionizmus, folklorizmus, neoklasszicizmus, új bécsi iskola - Debussy, Ravel, Stravinsky, Schönberg, Webern, Berg, Honegger, Prokofjev, Sosztakovics, Hindemith, Orff, Britten, Bartók, Kodály)

A második világháború utáni szerzők (Messiaen, Boulez, Stockhausen, Varèse, Ligeti, Dallapiccola, Nono, Lutoslawsky, Penderecki, Eben)

A második világháború utáni magyar szerzők (Bárdos, Sugár, Ránki, Farkas, Kósa, Kadosa, Maros, Petrovics, Szokolay, Lendvay, Balassa, Kurtág, Bozay, Durkó, Szöllősy, Hidas, Kocsár, Csemiczky, Orbán, Vajda)

Ajánlott irodalom:

Liber Usualis

Dobszay: A gregorián ének kézikönyve

Szendrey-Dobszay-Rajeczky: Magyar gregoriánium

Fodor: Schola cantorum I-XIII.

Bartha: A zenetörténet antológiája

Forrai: Ezer év kórusa

Forrai: Öt évszázad kórusa

Forrai: Duettek

Bach: Négyzólamú korálfeldolgozások

Mozart: Bécsi Szonatinák, Gyermekkori darabok

Legányné Hegyi E.: Bach példatár I.-II. kötet

Bertalotti: Ötvenhat solfeggio

Lassus: 24 kétszólamú motetta

Nagy: Partitúraolvasás, partitúrajáték

Ádám: A dal mesterei I-V. kötet

Bartók: 27 gyermek- és nőikar

Kodály: Gyermek- és nőikarok, Vegyeskarok

Edlund: Modus Novus

Szőnyi: A zenei írás-olvasás módszertana, Befejező kötet

A www.imslp.org internetes oldal ingyenesen letölthető kottái

1.4. A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

1.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.	magyarázat			x	
2.	szemléltetés			x	
3.	házi feladat	x			
4.	együtt zenélés		x	x	

1.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport-bontás	osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x			
1.2.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása			x	
1.3.	Információk önálló rendszerezése	x			
1.4.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x			
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Írásos elemzések készítése	x			
2.2.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
2.3.	Zongorázás	x			
2.4.	egyéni felkészülés	x			
2.5.	otthoni gyakorlás	x			
2.6.	zenehallgatás			x	

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény. 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

2.1. A tantárgy tanításának célja

A zeneelmélet tárgy tanításának célja, hogy a zeneművek legbelsőbb titkaiba is betekintést nyerjenek a zenét tanuló diákok. A zeneelmélet tantárgy által elsajátított készségek segítségével újabb érzékek nyílnak meg a diákok számára, hogy egy adott zeneművet még alaposabban megismerjenek, így a zenei nyelv sokoldalú megismerése révén tájékozódni tudnak a zeneművek harmónia- és formavilágában. Elsőként a barokk és a bécsi klasszika zeneszerzőinek szólamvezetési szabályával ismerkednek meg (ezt a részt nevezzük összhangzattannak), majd egy zenemű nagyobb összefüggéseibe is betekintést engedő formai kérdések kerülnek előtérbe, melynek segítségével a nagy arányokat érthetjük meg (ez a formatani rész). Hogy a tudás ne legyen meddő és kizárólag elméleti, az erre legalkalmasabb hangszeren, a zongorán modellezzük egy-egy zenemű harmóniai szerkezetét. Ennek haladó formája, amikor egy növendék fokszámok alapján, szólamvezetési alapelveket betartva bonyolultabb, az élő zenéhez nagyon hasonlító harmóniakat rögtönöz a zongoránál. Továbbfejlesztett formája pedig a valódi continuo-játék, mely elsősorban a barokk zene mindennapi gyakorlatát felelevenítve, a közös zenélés örömehez juttatja a diákot (kamarazenélés hangszeres növendékekkel közösen) a harmóniafűzési szabályok készségszintre emelkedése után és "zenévé gyúrja" a tanulóban fokozatosan összeálló zeneelméleti ismereteket.

2.2. Kapcsolódó szakmai tartalmak

A tárgy szoros kapcsolatot ápol minden hangszeres tanulmánnyal, hiszen e tárgy keretében tanulják meg felismerni és elkülöníteni egy-egy műremek lehetséges zenei eszközeit, formáit. A szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom tárgyak között természetesen szoros kapcsolat áll fenn, hiszen mindegyikben szükség van bizonyos ritmikai, hallási készségekre, elméleti ismeretekre, zeneirodalmi tájékozottságra.

2.3. Témakörök

2.3.1. *Összhangzattan*

67 óra

Miután a zeneművek legegyszerűbb sejtjeinek viselkedésével megismerkedtünk, a műzenei példák egy-egy odaillő részletének sokaságaival tanítható ezek megismerése. A különböző, egyre bonyolultabb zenei elemek megismertetését célszerű minden alkalommal a megfelelő zeneműrészletek meghallgatásával, bemutatásával, elemzésével kezdeni, amit azután a művek alapján készíthető harmóniai vázlatok, mintapéldák, akkordfűzési és egyéb gyakorlatok követhetnek. A tankönyvekből kiválasztott példákat saját gyűjtésű és készítésű példákkal egészítsük ki. Fontos, hogy a kisebb részletek elemzése is komplex legyen, tehát nem csak a megtanulandó akkordokra terjedjen ki, hanem a ritmikára, melodikára, formára is. A harmóniai menetek hangzásának, a zenei szerkesztés logikájának, a szép szólamvezetés törvényszerűségeinek felismerése és elsajátítása érdekében nem mellőzhetjük akkordfűzések rendszeres gyakorlását. Az alapszabályok elsajátítása után, a mollban feltűnő vezetőhang miatti anomáliák tisztázása, elsimítása következik. Ezt követően a hármashangzat fordítások általános és kivételes eseteit, szólamvezetési érdekességeit tárgyalja, végül a négyeshangzatok felépítése, fordításainak megtanulása a feladat. Zárásként az alterált akkordok felismerése, felépítése a cél, esetleg kitekintéssel az elkövetkező, romantikus korszak harmóniáira is. Mind hallás utáni lejegyzéssel, mind egyéni harmóniakidolgozással, mind a zongoránál rögtönzött harmóniamenet játékkal

fejleszthetőek a szólamvezetési ismeretek elmélyítése.

Javasolt irodalom, melyeket akár tankönyvként is használhatunk, vagy csupán a műzenei példákat, akkordfüzési gyakorlatokat belőlük:

Keszler Lőrinc: Összhangzattan

Frank Oszkár: Hangzó Zeneelmélet

Győrffy, Beischer-Matyó, Keresztes: Összhangzattan

Arnold Schönberg: A zeneszerzés alapjai

2.3.2. Formatan

67 óra

A formatan témakör betekintést enged nyújtani a zeneművek legbelsőbb rétegeibe. Fokozatosan megismeri általa a diák a zeneszerzők szerkesztési elveit, korszakokra, műfajokra lebontva. Eleinte a bécsi klasszika legegyszerűbb formájával, a periódussal ismertet meg, majd az ebből továbbfejlesztett két- és háromtagú formával és variánsaival (külső- vagy belső bővítés, coda). Ezt követően a "nagy" bécsi klasszikus műfajokkal, mint szonátaforma, rondóforma, szonátarondó, Haydn-rondó, variációs forma, vagy kidolgozás nélküli szonátaforma. Szimultán, vagy mint e formák lehetséges előképei meg kell ismerkedni a barokk kor fontosabb formáival is: bar forma, kéttagú táncforma, Couperin-rondó, chaconne, passacaglia. A formatani elemzések szerves részét kell képezze a harmóniai elemzés is, mely csak akkor lehetséges, ha az összhangzattan témakörben a tanuló tudása már előrehaladottabb állapotban van. Sok esetben a formai határokat a harmóniai elemzés eredménye határozza meg (pl. félzárlat, álzárlat).

Javasolt irodalom, melyeket akár tankönyvként is használhatunk, vagy csupán a műzenei példákat, akkordfüzési gyakorlatokat belőlük:

Frank Oszkár: Hangzó Zeneelmélet

Győrffy, Beischer-Matyó, Keresztes: Összhangzattan

Arnold Schönberg: A zeneszerzés alapjai

2.3.3. A continuo-játék alapjai

67 óra

Az összhangzattan témakörre épülve, annak egy lehetséges gyakorlati alkalmazását nyújtani hivatott a continuo-játék alapjai témakör. E kifejezés egy barokk kori cselekvésformát elevenít fel, amikor minden zenekari- vagy kamaraprodukciónban egy, vagy több játékos valamiféle billentyűs hangszeren (csembaló vagy orgona) az összes zenekari szólam rezüméjét, minden játszott hangját, sűrített formában és specifikusan a megfelelő billentyűs hangszerre alkalmazva, egyidejűleg játszott. Ebben nem csak az adott kor szólamvezetési szabályait kell figyelembe venni, hanem az éppen előadandó zenemű karakteréhez is igazítani kell a lejátszandó akkordok milyenségét. Ennek gyakorlására azért van szükség a zeneelmélet órán, hogy a diákok egymással kamarázva, a másik oldalról is megtapasztalják a gyakorlati zene folyamatát.

Ajánlott zeneművek, melyek a haladó szintű continuo-játék gyakorlását teszik lehetővé:

- Albinoni, Vivaldi, Corelli és további itáliai kismesterek szonátainak lassú tételai (pl. Vivaldi: La folia – téma)

- a barokk korszak szabad kontrapunktikával szerkesztett tételai (pl. Corelli, Händel, Platti, Telemann hangszeres szonátaí, triószonátaí)

- J. S. Bach: Schemelli énekeskönyv nehezebb dalai BWV 439-507

- Korabeli continuo-iskolák: pl. Telemann: Singe-, Spiel- und General-Bass-Übungen (1733/34), Händel: Kompositionslehre, Heinichen: Der General-Bass in der

Komposition (1728), St. Lambert: Nouveau Traité de L'Accompagnement du Clavecin (1707), Dandrieu: Principes de l'Accompagnement du Clavecin (1719), illetve ezeket nagyon jól összefoglalja J. B. Christensen: Die Grundlagen des Generalbaßspiels im 18. Jahrhundert című könyve

2.4. A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

2.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

2.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoporthoz	osztály	
1.	magyarázat			x	
2.	szemléltetés			x	
3.	kooperatív tanulás		x		
4.	házi feladat	x			

2.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoporthoz	osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x			
1.2.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása			x	
1.3.	Információk önálló rendszerezése	x			
1.4.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x			
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Írásos elemzések készítése	x			
2.2.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
2.3.	Zongorázás	x			
2.4.	egyéni felkészülés	x			
2.5.	otthoni gyakorlás	x			
2.6.	zenehallgatás			x	

2.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény. 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

3.1. A tantárgy tanításának célja

A zenetörténet tárgy tanítása az európai zene történetének összefüggéseire, valamint a zene koronként változó kulturális beágyazottságára irányítja a diákok figyelmét. Tanulmányaik során megismerik a különböző kultúrtörténeti korszakok kapcsolódását, képet kapnak arról, hogy egy-egy zeneszerző milyen stílusirányzatok közepette alkotott. Tágas zenetörténeti ismeretek birtokában képes lesz elhelyezni saját hangszerének repertoárját egy szélesebb zenei és művészeti kontextusban, ami zenei tevékenységét nyitottabbá, összetettebb, együttműködésre alapuló feladatok elvégzésére alkalmasabbá teheti. A zenetörténeti ismeretek ugyanannyira elengedhetetlenek egy zenét tanuló diák számára, mint egy átlagos diák számára a közismereten tanult történelem vagy irodalom. A zenetörténettel való foglalkozás igen alkalmas a különböző ismeretek (történelem, irodalom, művészettörténet) integrálására is, valamint arra, hogy olyan irányokba nyissa a diák zenei érdeklődését, melyre a hangszeres órákon nem mindig adódik lehetőség.

3.2. Kapcsolódó szakmai tartalmak

Fontos célunk, hogy a diák - a korszakot jellemző stílusjegyek és a történelmi események tükrében - meglássa az összefüggéseket a különböző tantárgyak között, és minél nagyobb rálátással szemlélje az elemzett zeneművet. Mivel az órákon a zeneművek elemzése áll a középpontban, a hangszeres foglalkozás célját is segítik, hiszen az elemzett művek sok esetben részét képezik a diákok hangszeres repertoárjának. A zenetörténet tárgy elengedhetetlen része a szakmai nyelv és a zenei szakszavak használata; ismeretének elsajátítása pedig olyan zenei tantárgyak esetében is alapvető elvárás, mint a szolfézs és zeneelmélet.

3.3. Témakörök**3.3.1. Zenetörténeti ismeretek****67 óra**

A történelem tantárgyhoz hasonlóan egészen a kezdetektől napjainkig ismerteti korszakról korszakra haladva a zeneművek keletkezéseinek, percepcióinak legfontosabb történeteit, eseményeit. Ez magában foglalja egy-egy zeneszerző élettörténetét is, amely soha nem választható el az adott környezettől, korszaktól. Átfogóan bemutatja egy mű kulturális jelentőségét, benyomását a kortársakra, illetve megmutatja akár a saját korunkig is elérő hatásait. Zeneműveket összefüggésükben is bemutat.

A tanítandó tananyag szempontjából előnyt élvez a késő-reneszánsz/kora-barokk és a klasszikus modern (Bartók és kortársai) közötti négy évszázad zenéje. A régebbi korok ekkor érdemes visszatérni, amikor a diák történelmi, esztétikai ismeretek tekintetében már elmélyültebb tudással, zeneértési szempontból pedig nagyobb rutinnal rendelkezik.

A négy évszázad zenetörténetének kiemelkedő életművei köré csoportosított tematika főbb vonalakban

- A középkor egyszólamú egyházi és világi zenéje (gregorián, trubadúr-, trouvère- és Minnesang költészet)
- A középkor többszólamú zenéje (ars antiqua, ars nova, trecento – Leoninus,

Perotinus, Machaut, Landini)

- A korai reneszánsz zenéje (Dunstable, Dufay, Binchois, Ockeghem, Josquin, Agricola, Obrecht, Isaac, de la Rue)
- A késő-reneszánsz zenéje: Palestrina, Lassus, Victoria, Dowland, Gesualdo, G. Gabrieli
- Az itáliai barokk zene: Monteverdi, Corelli, Scarlatti, Vivaldi
- A francia barokk: Lully, Rameau
- A német barokk: Schütz, Bach, Telemann
- Az angol barokk: Purcell, Händel
- A rokokó és az átmeneti korszak: C. Ph. E. Bach, Mannheimi Iskola, Quantz, Gluck
- A bécsi klasszika: Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert
- Romantika: Berlioz, Mendelssohn, Schumann, Liszt, Brahms, Bruckner, Csajkovszkij, Chopin, Paganini
- Az olasz romantikus opera: Rossini, Donizetti, Verdi,
- Romantikus német opera: Weber, Wagner
- Romantikus olasz opera: Rossini, Donizetti, Verdi
- Nemzeti stílusok: Erkel, Muszorgszkij, Grieg, Smetana,
- Századforduló: Richard Strauss, Gustav Mahler
- Francia századelő: Debussy, Ravel, Satie
- Modernizmus: Schönberg, Berg, Webern, Stravinsky, Bartók, Kodály, Sosztakovics
- Új irányok: Messiaen, Stockhausen, Ligeti, Reich, Cage, Kurtág

3.3.2. *Műelemzés*

67 óra

A zenetörténet rengetegéből egy-egy példaértékűnek ítélt zenemű kiemeléseként sor kerül annak közelebbi megismerésére. Ez magában foglalhatja a zenemű keletkezésének körülményeitől, zeneszerzőjének életrajzától, a közönség első fogadtatásától elkezdve a legaprólékosabb harmóniai és formai (egységesen: zeneelméleti) elemzését is. Nagyon fontos, hogy a kiválasztott zenemű jól beilleszkedjen a tananyag egyéb részeibe, ezáltal a bemutatni kívánt stíluskorszakok még közelebbi megvilágításba kerüljenek a diák számára. A megfelelően kiválasztott tananyagnak része lehet olyan zenemű is, melyet bármely diák a főtárgyóráján is tanulhat, ezáltal képezve hidat a tantárgyak között.

Az alábbiakban olvasható egy-két javasolt szemelvény, de ezen a területen kell a leginkább az iskola és egy adott osztály adottságaihoz igazítani a tananyagot:

- Lassus: Matona mia cara
- Monteverdi: L'Orfeo, Poppea megkoronázása
- Corelli: Karácsonyi Concerto Grosso
- Vivaldi: A Négy Évszak
- Lully: Atys
- Schütz: Musikalische Exequien
- Purcell: Dido és Aeneas
- Händel: Messiás
- J. S. Bach: Máté-passió
- J. S. Bach: c-moll passacaglia és fűga
- Haydn: fisz-moll „Búcsú” szimfónia (no. 45)
- Mozart: Don Giovanni
- Beethoven: Coriolan – nyitány
- Beethoven: C-dúr „Waldstein” zongoraszonáta (op. 53)
- Beethoven: 9. szimfónia

- Schubert: Erlkönig
- Schubert: Winterreise
- Schumann: Karnevál
- Brahms: Ein deutsches Requiem
- Chopin: Etűdök
- Liszt: Haláltánc
- Verdi: Traviata
- Wagner: Trisztán és Izolda (előjáték és szerelmi halál)
- Mahler: I. szimfónia
- Richard Strauss: Imigyen szóla Zarathustra
- Bartók: A kékszakállú herceg vára
- Bartók: Concerto
- Sosztakovics: V. szimfónia
- John Cage: 4'33''

3.3.3. Zenehallgatás

67 óra

A zenehallgatás a tantárgy talán legfontosabb része. Ennek a tanulási formának a folytatásakor sajátítja el a tanuló a történelmi korokra jellemző hangzáskultúra élményvilágát. Ennek segítségével tud tájékozódni a később megismerendő zeneművek sűrűjében és ennek segítségével tudja majd saját hangszerén az előadandó zeneművet stílusosan eljátszani. Zenehallgatás nélkül a műelemzések sem lehetnek mélyrehatóak. Feladata, hogy kinyisson egy teljesen új világot a diákok ízlésében, amellyel gazdagíthatják érzelmvilágukat. Minden zenész alapműveltségéhez tartozik, hogy megismerje a zenetörténet remekműveit. Hivatástudatot ébreszt leendő zenekari zenészekben.

Javasolt zenehallgatási szemelvények:

Palestrina:	Missa Papae Marcelli
Gesualdo:	Moro lasso
Purcell:	Dido és Aeneas
Monteverdi:	L'Orfeo, Poppea megkoronázása
Corelli:	Concerto Grossók
Rameau:	Hyppolite és Aricia
Bach:	János-passió
	Máté-passió
	Magnificat
	h-moll mise (Kyrie, Credo, Sanctus)
	Brandenburgi versenyek
	h-moll szvit
	Musikalisches Opfer
	12., 21., 46., 56., 65., 106., 179. kantáta
	Goldberg-változatok
	A fuga művészete
Vivaldi:	Versenyművek
	Gloria
	A négy évszak
Händel:	Messiás
	Alcina
	Julius Caesar Egyiptomban
Gluck:	Orfeusz és Euridiké

- Haydn: Napszak-szimfóniák
A megváltó hét szava
A teremtés
Szimfóniák: No. 45., 88., 90., 102., 103., 104.
C-dúr „Kaiser” vonósnégyes
- Mozart: Szöktetés a szerájból
Figaro
Don Giovanni
A varázsfuvola
„Jupiter” C-dúr szimfónia
„Nagy” g-moll szimfónia
d-moll zongoraverseny
A-dúr zongoraszonáta (K. 331)
a-moll zongoraszonáta (K. 330)
C-dúr „Dissonanzen” vonósnégyes
c-moll mise
Requiem
- Beethoven: 3., 5., 6., 7., 9. szimfónia.
Zongoraszonáták:
c-moll „Pathétique” (op. 13)
cisz-moll „Holdfény” (op. 27 no.2)
d-moll „Vihar” (op. 31 no. 2)
C-dúr „Waldstein” (op. 53)
f-moll „Appassionata” (op.57)
B-dúr „Hammerklavier” (op.106)
c-moll (op. 111)
Hegedűverseny
G-dúr zongoraverseny
Fidelio
Nytányok: Egmont és Coriolan
a-moll vonósnégyes (op. 132)
B-dúr vonósnégyes („Nagy Fuga”)
- Schubert: dalok (Erlkönig, Gretchen am Spinnrade, Heine-dalok, Der Tod und das Mädchen)
Winterreise
Die Schöne Müllerin
d-moll „A halál és a lányka” vonósnégyes
Pisztráng-zongoraötös
C-dúr vonósötös
„Nagy” C-dúr szimfónia
h-moll „Befejezetlen” szimfónia
- Weber: A bűvös vadász
- Mendelssohn: „Olasz” szimfónia
„Skót” szimfónia
Szentivánéji-álom kísérezene
Éliás oratórium
e-moll hegedűverseny
- Schumann: Carnival
a-moll zongoraverseny
A költő szerelme – dalciklus

Asszony szerelem, asszony sors – dalciklus

Berlioz: Fantasztikus szimfónia

Chopin: Ballada (g), Mazurkák, Prelűdök

Brahms: I. és IV. szimfónia
A végzet dala
d-moll és B-dúr zongoraverseny
Hegedűverseny
f-moll zongoraötös (op. 34)
Német Requiem

Liszt: Zarándokévek
Haláltánc, Esz-dúr zongoraverseny
Faust-szimfónia
Rapszódia
Szimfonikus költemények (Les préludes, Mazeppa, Tasso)
Szürke felhők

Csajkovszkij: Anyegin, Pikk dáma

Wagner: Tannhäuser
A Nibelung Gyűrűje
A nürnbergi mesterdalnokok

Verdi: Traviata
Trubadúr
Rigoletto
Aida
Otello

Muszorgszkij: Borisz Godunov
Egy kiállítás képei

Mahler: 1., 3., 10. szimfónia

R. Strauss: Zarathustra
Salome
Rózsalovag
4 utolsó ének

Rachmanyinov: Holtak szigete
Prelűdök
Szimfonikus táncok

Debussy: Prelűdök
Egy faun délutánja
A tenger

Bartók: Kossuth-szimfónia
Színpad művek (összes)
Táncsvit
Szabadban
Zongoraversenyek
Cantata profana
Concerto
Cantata profana
Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára

Kodály: Psalmus Hungaricus
Háry János
Galántai táncok

Stravinsky: Tűzmadár

	Le Sacre du Printemps
	A katona története
	Zsoltárszimfónia
	Oidipus
	The Rake's progress
	In memoriam DT
Schönberg:	Pierrot lunaire
	Varsói túlélő
Berg:	Hegedűverseny
	Wozzeck
Sosztakovics:	5. 7. 9. 11. szimfónia
	2. zongoraverseny
Messiaen:	4 ritmikus etűd
	Kvartett az idők végezetére
	Turangalila

3.4. A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

3.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

3.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.	magyarázat			x	
2.	kiselőadás	x	x		
3.	megbeszélés		x		
4.	vita			x	
5.	szemléltetés			x	

3.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport-bontás	osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.4.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x			

1.5.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.6.	Információk önálló rendszerezése	x			
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Írásos elemzések készítése	x			
2.2.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x			
2.3.	Tesztfeladat megoldása	x			
2.4.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			

3.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény. 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

4. Kötelező zongora tantárgy

67 óra

4.1. A tantárgy tanításának célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanuló olyan általános zenei műveltséget és szakmai tudást sajátítson el, amely alkalmassá teszi őt középfokú zenei felkészültséget igénylő munkakör ellátására valamint a felsőoktatásban való tanulmányok folytatására.

4.2. Kapcsolódó szakmai tartalmak

A zeneművek megalapozott tudással való előadásához szervesen hozzátartozik a szolfézs, zeneelmélet és zenetörténet tantárgyak ismerete. A zenetörténet tantárgy ismeretanyaga nyújt segítséget az aktuálisan elsajátított mű korban és stílusban való megfelelő elhelyezésében valamint megszólaltatásában. A zeneelmélet tantárgy keretében elsajátított ismeretek a művek harmóniai elemzésén keresztül a megfelelő formálás és hangsúlyozás terén adnak támpontot, valamint a formatan anyagrész segítségével a művek megfelelő tagolását, artikulálását sajátíthatja el a tanuló. A szolfézs tantárgy képezte készségek a megfelelő intonációban nyújtanak segítséget. A gyakorlati ismeretek elmélyítése során megfelelő alapot jelent a főtárgy, kamarazene és zenekari gyakorlat tanulása alatt szerzett tapasztalat.

4.3. Témakörök

4.3.1. *Technikai gyakorlatok, etűdök*

20 óra

Czerny: könnyű technikai gyakorlatok (pl. 160 rövid gyakorlat)
 Czerny: A kézügyesség iskolája I. kötet
 Cramer: Etűdök

4.3.2. *Barokk zeneművek*

20 óra

J. S. Bach: Szvit-tételek (pl. francia szvit)
 J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
 J. S. Bach: Két- és háromszólamú invenciók, szvitek

4.3.3. *Előadási darabok*

27 óra

Bartók: Mikrokozmosz

Bartók:	Gyermekeknek
Schumann:	Jugendalbum
Csajkovszkij:	Jugendalbum
Schubert:	Táncok
Kurtág:	Átiratok Machautól J. S. Bach-ig (négykezes, kézzongorás)
Mendelssohn:	Lieder ohne Worte
Mosonyi:	Magyar gyermekvilág
J. Haydn:	Szonáták (Wiener Urtext 1a, 1b)

4.4. A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

4.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

4.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoporthoz	osztály	
1.	magyarázat			x	
2.	kiselőadás	x	x		
3.	megbeszélés		x		
4.	vita			x	
5.	szemléltetés			x	

4.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoporthoz	osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.4.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x			
1.5.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.6.	Információk önálló rendszerezése	x			
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Írásos elemzések készítése	x			
2.2.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x			
2.3.	Tesztfeladat megoldása	x			

2.4.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
------	--	---	--	--	--

4.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény. 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

5. Gregorián tantárgy

134 óra

5.1 A tantárgy tanításának célja

A tárgynak be kell mutatnia a gregoriánumot mint az ősi keresztény/keresztyén liturgiában született, annak kívánalmaihoz tökéletesen alkalmazkodó énekfajta mintapéldáját, a liturgikus ének alapvető stílusát a századokon át továbbélő, gyarapodó, szétágazó repertoárt, a protestáns egyházi zene ihletőjét és az európai zenetörténeti fejlődés alapját.

A memoriter megtanult és a kottából áténekelt dallamokkal meg kell alapoznia stílusismeretét és készséget kell szereznie ahhoz, hogy közepes nehézségű gregorián dallamokat lapról énekelni, kidolgozni, vezényelni és az istentiszteleten alkalmazni tudjon, hisz az egyház a gregorián éneket tekinti a római liturgia sajátos énekének. Folyékonyan kell olvasnia a modern gregorián kotta-átírást; elemi tájékozottságot kell szereznie a kvadrát és a magyar notáció olvasásában.

A középfokon tanuló protestáns egyházzenesnek is jártasságot kell szereznie a liturgiához legszorosabban kötődő énekkultúrában és annak magyar protestáns változatában. Az egyházzenei műveltséghez alapvetően hozzátartozó és egyháza liturgiájába illeszthető tételeket kell megismernie úgy, hogy azokat a gyakorlatban is alkalmazni tudja. A tételek rendszeres éneklésével az órákon – és lehetőleg liturgikus gyakorlatokon is – el kell sajátítania a liturgikus éneklés stílusát, memoriter és kottából énekelt tételek formájában pedig anyagismeretet kell szereznie. Egyszerűbb antifónák vezénylésén keresztül meg kell ismerkednie a gregorián vezénylésének alapjaival.

Felhasználható könyvek

BGr = Dobszay L.: Bevezetés a gregorián énekbe (Egyházzenei Füzetek I/5)

GÉK = Dobszay L.: A gregorián ének kézikönyve (különösen a példatár)

ANT = Dobszay L.: Az antifóna (Egyházzenei Füzetek II/3)

PÉLD = Gregorián példatár egyházzene tanszakok számára (Egyházzenei Füzetek II/4)

CGH = Cantus Gregorianus ex Hungaria

PG = Protestáns graduál

NZs = Népszolozsma – Énekes zsolozsmák az esztergomi breviárium alapján

ÉE = Éneklő Egyház

GH = Graduale Hungaricum

Diurnále = Énekes zsolozsmák az esztergomi breviárium alapján I–V/A kötet

Nokturnále = Énekes zsolozsmák az esztergomi breviárium alapján I/B kötet

Agenda a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkészei számára

Eperjesi Graduál

GyLK = Gyülekezeti Liturgikus Könyv

5.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A gregorián ének ismerete egyszerre szövegi és zenei ismeret. A gregorián repertoár veretes latin és magyar nyelvű szentírási szövegezése, a szövegekkel való gyakorlati

találkozás helyes és tartalmas nyelvhasználatot oktató, tehát kapcsolatot teremt a **latin** és a **magyar nyelv** irodalmi használatával.

A gregorián ének az európai zenetörténet meghatározója, nemcsak a zenei hangok konkrét dallamvezetésének vagy a többszólamúság kialakulásának történeti módján, hanem szinte minden **zenetörténeti** korszakban megjelennek közvetlen vagy közvetett utalások a gregorián repertoár legkülönbözőbb műfajaira.

A **népénekek** gregorián műfajokból származó darabjai konkrét kapcsolódási pontot teremtenek a megfelelő gregorián tételekkel.

A gregorián ének szövege, mely alkalmazott szentírási szöveg, nem más, mint elénekelt hitigazság (dogma). Tehát a gregorián ének szövegei a legszorosabb kapcsolatban vannak a **hittan** tárgy tartalmi elemeivel.

A liturgikus istentiszteleti formák szabályozott helyein (szentmise, zsoltó, zsolozsma, protestáns zsolozsma vagy más istentisztelet, esküvő, temetés) megszólaló latin vagy magyar nyelvű gregorián tételek előírás szerinti alkalmazása vagy választhatósága a **liturgia** tantárgy ismeretanyagával teremt szoros kapcsolatot.

Egyes gregorián tételek orgonakísérete előre megírt vagy improvizatív formában az **orgona** ill. a **liturgikus orgona** tanulmányok folyamán sajátítható el.

5.3 Témakörök

5.3.1 A recitáció gyakorlata

45 óra

Memoriter

A nyolc zsolozsmatónus (ÉE 499., GH 618–619.; PG 164., Evangélikus énekeskönyv 18-39.; szöveg: Magnificat vagy egy kiválasztott zsolozsma és kis doxológia)

A latin Missa Mundi tételei (GÉK 403-414. old.)

A magyar mise-ordinárium áttekintése (ÉE 401-470., illetve PG 22-23.)

Pater noster / Miatyánk

Olvasmánytónusok, imádságtónusok

Kottából

A zsolozsmázás gyakorlása vegyes zsolozsmaszövegeken, néhány antifónával

A zsolozsmázás folyamatos gyakorlása (a Magnificat és zsolozsmák szövegével, vö. Evangélikus énekeskönyv 18-39., Agenda 533-556.; egy-egy tónus egymás után több héten keresztül több példával szerepeljen)

Az Olvasmányok Könyvének válaszos zsolozsmái

A rezponzóriumban tónusok alkalmazása az ÉE bármely szövegére

Olvasmánytónusok, imádságtónusok alkalmazása megfelelő szövegekre

Te Deum (PG 163.).

Passióéneklés, lamentáció, Exsultet

5.3.2 Alapvető műfajismeret

44 óra

A gregorián műfajok részletes ismerete (BGr IV. fejezet)

Dialektusok és variánsok a gregoriánumban (BGr 129. old., néhány összehasonlítható példa GÉK 427-445. old.)

Zenehallgatás

Saját felekezete énekeskönyvének gregorián eredetű darabjai

Néhány graduál-könyv név szerinti ismerete

Könnnyű antifónák vezénylése

Közepesen nehéz darabok vezénylése

Memoriter

Antifónák latinul és magyarul

Veni Redemptor gentium és Veni Creator Spiritus (1. versszak latinul, teljes tétel magyarul), (ÉE 23. és 122-123., illetve Református énekeskönyv 302. és PG 109.; vö. Eperjesi Graduál 19. és 270. old.).

Antifóna-mintadarabok (ÉE 1484. old., a felsorolásban az első helyen álló tételek).

Graduál-dallamok (pl. PG 10, 14, 37, 41, 92.)

A Missa de Angelis Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus tétele, III. Credo, Salve Regina (újkori dallamával), Regina caeli.

Melizmatikus alleluja-refrének

Latin misetételek: pl. Puer natus est nobis (introitus); Christus factus est (graduale).

Egy ó-antifóna (latinul vagy magyarul).

További szabadon választott, közepesen nehéz latin vagy magyar tételek

Kottából

Az Éneklő Egyház valamennyi magyar nyelvű darabja

A Népszolozsmák teljes anyaga (NZs)

Latin és magyar nyelvű nehezebb tételek áténeklése

A Protestáns Graduál megismerése

A nagyheti gregorián énekek

Antifónák lapról éneklése (kvadrát notációról és más kottairásból is)

Közepesen nehéz gregorián dallamok lapról éneklése és vezénylése

További nagy mennyiségű dallam lapról éneklése

5.3.3 A liturgia és a gregorián kapcsolata

45 óra

Különleges szertartások (gyertyaszentelés, esküvő, temetés alkalmával énekelhető gregorián tételek)

Gyakorlat a zsolozsma-éneklésben, a változó részek bevonásával (NZs)

A gregorián előadásmódjára vonatkozó legjelentősebb elméletek (BGr II.fejezet)

5.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

5.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

5.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoporth	osztály	
1.1.	magyarázat		x		
1.2.	elbeszélés		x		
1.3.	kiselőadás		x		
1.4.	megbeszélés		x		
1.5.	szemléltetés		x		
1.6.	projekt		x		
1.7.	kooperatív tanulás		x		
1.8.	házi feladat		x		

5.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)	Alkalmazandó eszközök és felszerelések

		Egyéni	Csoport- bontás	Osztály- keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x	x		
1.2.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x	x		
1.3.	Információk önálló rendszerezése	x	x		
1.4.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x	x		
2.	Ismeretalkalmazási tevékenységek, feladatok				
2.1.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x	x		
2.2.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban	x	x		
3.	Komplex információk körében				
3.1.	Utólagos szóbeli beszámoló	x	x		
4.	Csoportos munkaformák körében				
4.1.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		

5.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

6. Népelek tantárgy

67 óra

6.1 A tantárgy tanításának célja

A népelek tantárgy elsajátítása nélkülözhetetlen az egyházzeneész számára, mivel a mindennapi templomi gyakorlat nagy részét a népelek vezetése és kísérése jelenti, valamint az ő feladata az istentiszteleti énekrend összeállítása.

Ehhez szükséges:

A magyarországi népelek történetének ismerete szemléltető példákkal, a legfontosabb történeti források ismerete (a felekezeti jellegnek megfelelően)

A magyarországi népelek európai hátterének ismerete (pl. középkori kanció, német korál, genfi zsoltár)

A népelek-szövegek megértése, magyarázata

A népelek liturgiai alkalmazása

A népelek hangnemének és versszak-képletének elemzése

A népelek és az élő néphagyomány kapcsolata

A saját felekezeti népelek-anyagból 100 (protestánsoknak 140) ének fejből való éneklése

Más felekezetek repertoárjából 20 népelek fejből való éneklése

A saját felekezet énektárából valamennyi népelek kottából való éneklése

6.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A népelek liturgiai alkalmazása vonatkozásában kapcsolódik a **liturgia** tantárgyhoz. A népelek hangnemének, ritmikájának és versszak-képletének elemzése jól kapcsolódik a **szolfézs és zeneelmélet** tárgyakhoz. A népelek néphagyományban való élete jól kapcsolódik a **népzene** tantárgyhoz. A népelek kíséréssel való megszólaltatása jól kapcsolódik az **orgona** és **liturgikus orgona** tárgyakhoz.

6.3 Témakörök

6.3.1 Felekezeti népénekanyag elsajátítása

23 óra

A saját felekezet használatában levő népének éneklése kottából az egyházi év liturgikus időszakainak sorrendjében, az énekszövegek magyarázata: Ünnepi énekek ádventtől pünkösdig
Tematikus énekek
Különleges istentiszteleti énekalkalmak és napszakok énekei
Az „ad notam” gyakorlat, az egy dallamhoz tartozó szövegcsoportok összegyűjtése

6.3.2 A népének istentiszteleti alkalmazása

22 óra

A népének helye a liturgiában
A népének használata az istentiszteleten
A népénekre vonatkozó egyházi rendelkezések ismerete
Az énekrendek összeállításának szempontjai
Más felekezetek népénekeinek istentiszteleti alkalmazása
Szempontok az egyes népének vallási, szövegi, zenei tartalmának értékeléséhez

6.3.3 Népének népzenei felvételeken

22 óra

A népének és a néphagyomány kapcsolata

A népzenei felvételek fontossága a stílusos éneklésmód elsajátításában

A népénektörténet tanulásával párhuzamosan az adott stíluskörökbe tartozó énekek többszöri meghallgatása a tanár magyarázataival
Adott népének különböző népzenei felvételeinek összehasonlítása, a tanulságok alkalmazása más énekek előadásánál

6.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

(templom)

6.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

6.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat		x	x	
1.2.	elbeszélés			x	
1.3.	megbeszélés		x	x	
1.4.	szemléltetés			x	
1.5.	kooperatív tanulás		x	x	
1.6.	szimuláció		x	x	
1.7.	házi feladat		x	x	
1.8.	auditív tanulás		x	x	
1.9.	memoriter		x	x	

6.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoportbontás	Osztálykeret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x	x	x	
1.2.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel		x	x	
1.3.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x	x	x	
1.4.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x	x	x	
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Írásos elemzések készítése	x			
2.2.	Leírás készítése	x			
2.3.	Tesztfeladat megoldása	x	x	x	
2.4.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
2.5.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban	x	x	x	
3.	Komplex információk körében				
3.1.	Elemzés készítése tapasztalatokról	x			
3.2.	Utólagos szóbeli beszámoló	x	x	x	
4.	Csoportos munkaformák körében				
4.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x	x	
4.2.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x	x	
4.3.	Csoportos helyzetgyakorlat		x	x	

6.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

7. Egyházzene-irodalom tantárgy

201 óra

7.1 A tantárgy tanításának célja

A növendékeknek képet kell kapniuk a kórusirodalom egyházzenei vonatkozásairól, hogy a gyakorlatban hasznosítható és ezt kiegészítően zenei és egyházzenei ízlésüket, stílusismeretüket fejlesztő alapvető repertoárt sajátítsanak el, s eközben megalapozzák képességüket arra, hogy hasonló típusú és nehézségű műveket maguk is fel tudjanak dolgozni.

7.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A megismert művek énekes megszólaltatásán és elemzésén keresztül az egyházzene irodalom kapcsolódik a szolfézs és zeneelmélet, valamint a zeneirodalom

tantárgyakhoz. A különböző korok eltérő stílusai és repertoárja által az egyháztörténet és liturgiátörténet tárgyakhoz kötődik.

7.3 Témakörök

7.3.1 Az egyházzene története

38 óra

A növendékeknek ismerniük kell az egyházzene történetének legfontosabb korszakait és stílusait, a legjelentősebb egyházzene-történeti folyamatokat és azok liturgiai vonatkozásait, az énekes (és kisebb részben a hangszeres) egyházi zene legjellegzetesebb műfajait és azok formai sajátosságait.

A tanulóknak ezenkívül ki kell alakítani azt a szemléletet is, amely képes az egyes zenetörténeti korszakok zenéinek liturgiába való integrálódását, s annak eltérő fokozatait egymástól megkülönböztetni.

7.3.2 Az egyházzenei repertoár gyakorlati megszólaltatása

123 óra

E tantárgy oktatásánál fokozottan törekedni kell arra, hogy minél nagyobb anyag áténeklése révén a növendék minél nagyobb repertoárról gyűjtsön hallási emlékképet. Az éneklendő anyag kiválasztásában egyrészt figyelembe kell venni az idetartozó zenei örökség liturgiai szempontú belső értékarányait (ezért kapjon kiemelkedő helyet a középkor és a reneszánsz!), másrészt a növendékcsoporthoz felekezeti és hangadottságait. A gyakorlati oktatáshoz tartozik a könnyebb művek vezénylésébe való bevezetés is.

Kántor-énekesvezető szakon:

- a növendék készítsen elő 10 közepes nehézségű kórusművet kamaragyűttesben való megszólaltatásra (főként 13-18. századi művekből), a csoport felekezeti és szólamösszetételének megfelelő válogatásban. Ismerjen az előzőeken kívül legalább 20, különféle stílusú egyházi kórusművet, zenetörténeti és liturgiai magyarázatokkal.

Kántor-kórusvezető és kántor-organista szakon:

- készítsen elő a növendék további 15 közepes nehézségű kórusművet a fenti módon, XIX. és XX. századi anyaggal együtt, a stílusok közötti arányosság figyelembe vételével.

Ismerjen a fentiekén kívül további 15, különféle stílusú egyházi kórusművet, zenetörténeti és liturgiai magyarázatokkal.

7.3.3 Zenehallgatás

20 óra

Kiegészítő szerepe van a növendékek által nem énekelhető művek meghallgatásának (vagy a meghallgatás és a részleges éneklés kombinációjának). A növendékek így, főként a tanulási folyamat kezdeti fázisában, zenehallgatás révén kapnak betekintést olyan műfajokba, stílusokba, amelyek aktív megszólaltatására még nem képesek, akár az adott csoport összetétele okán, akár a megismert zenemű előadói apparátusának (pl. hangszerek) rendkívülisége miatt.

Tájékozottabbak lehetnek az eltérő előadásmódok lehetőségeinek feltérképezésében, és egyre biztosabban tudnak világos, plasztikus elképzelést kialakítani magukban egy lehetséges ideális előadással kapcsolatban.

7.3.4 Az egyházzene liturgiába való beillesztésének lehetőségei

20 óra

Ez az alapvetően gyakorlati tantárgy azáltal válik el a kóruséneklést, szolfézst, karvezetést szolgáló hasonló oktatástól, s lesz sajátosan egyházzenei tárggyá, hogy a növendékek megtanulják az énekelt stílusokat, műfajokat, műveket elsődlegesen

liturgiai-funkcionális szempontból megérteni és értékelni. Emiatt a tárgyban a gyakorlati és elméleti jelleg szoros összhangban áll.

Képessé kell tenni arra a növendékeket, hogy eleinte segítséggel, később önállóan is, biztos ítélőképességgel tudják egyrészt kiválasztani a liturgikus kivánalmaknak leginkább megfelelő zeneműveket, másrészt azokat a lehető legadekvátabb módon illesszék be az istentiszteleti keretek közé, oly módon, hogy az ne gátolja a liturgikus cselekmény előrehaladásának ritmusát, hanem inkább segítse és annak lényegi vonásait kidomborítsa.

7.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

7.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

7.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat		x		
1.2.	kiselőadás		x		
1.3.	megbeszélés		x		
1.4.	szemléltetés	x			
1.5.	projekt			x	
1.6.	házi feladat	x	x		
1.7.	zenemű énekes megszólaltatása	x	x		
1.8.	zenehallgatás				

7.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		
1.3.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel		x		
1.4.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		
1.5.	Információk önálló rendszerezése	x			
1.6.	Információk feladattal vezetett rendszerezése		x		
2.	Ismeretalkalmazási tevékenységek, feladatok gyakorló				
2.1.	Írásos elemzések készítése	x			
2.2.	Leírás készítése	x			

2.3.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
3.	Komplex információk körében				
3.1.	Elemzés készítése tapasztalatokról	x			
3.2.	Esemény helyszíni értékelése szóban felkészülés után	x			
3.3.	Utólagos szóbeli beszámoló	x			
4.	Szolgáltatási tevékenységek körében				
4.1.	Szolgáltatási napló vezetése	x			
4.2.	Önálló szakmai munkavégzés felügyelet mellett	x	x		
4.3.	Önálló szakmai munkavégzés közvetlen irányítással		x		

7.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

8. Kórus tantárgy

134 óra

8.1 A tantárgy tanításának célja

A tanulók pályán való elhelyezkedése szempontjából alapvető fontossággal bír az iskolai nagy együttesek munkájában való részvétel. A zenekari hangzáshoz való alkalmazkodás a szólam tagjaként való intonáció, ritmikai együttműködés a pályaalkalmasság alapvető követelménye. A kórusirodalom megismerése az éneklési készség fejlesztése. A középiskolás korban kiemelten fontos a közösségi élmény erősítése, a kollektív felelősségvállalás tudatos erősítése. A zenész I. képesítésben részt vevő, már magasabb technikai és művészi színvonalon teljesítő tanulók a zenekari/énekkari munkában optimálisan nagyobb felelősséget jelentő szólamvezetői, szólistai szerepet tölthetnek be.

8.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A kamarazene tantárgy megfelelő előtanulmányokat jelent az intonáció, a csoportos ritmikai és artikulációs megfogalmazások terén, valamint az egyéb szólamokkal való együttműködés, a figyelem megosztása tekintetében. A szolfézs tárgya az intonációs, illetve lapról olvasási készséget erősíti. A zeneelmélet tárgya a harmóniai gondolkodás, a harmóniákon belüli intonáció és a szólamvezetési készséget erősíti. A zeneirodalom pedig a megfelelő stílusismeret és történeti háttér ismeretében nyújt támogatást.

8.3 Témakörök

(A zenekar/kórus tárgy évfolyamoktól független, nagy csoportban oktatott tárgy. A zenész I. és a zenész II. képzés hallgatói együtt szerzik meg a szükséges gyakorlatot, így tananyaga a két képzési szinten azonos. A magasabb szint tanulóit a nagy együttesben betöltött nehezebb szerepkör formájában felelhetnek meg a magasabb képzési szint követelményeinek.)

8.3.1 Barokk zene / Klasszikus zenekari művek átirata **44 óra**
(kórusoknál gregorián, középkori polifónia, reneszánsz és barokk művek)

Kórusok

Ave, beate Rex Stephane
Szent László himnusz
Mária-antifónák
Ó-magyar Mária-siralom
Húsvéti szekvencia
Alleluják
Domine, ad adjuvandum-rondellus
Alle, psallite-kanció
Sanctorum nunc solemnia-kanció
Lassus: Hodie apparuit in Israel
Adoramus
Alleluja, laus et gloria
Palestrina: Salve Regina
Victoria: Tantum ergo
Gallus: Duo seraphim
Bach: Korálok
Vivaldi: Gloria
Magnificat
Eszterházy: Harmonia caelestis

8.3.2 Bécsi klasszikus művek / eredeti fűvószenekari művek **45 óra**
(kórusoknál klasszikus és romantikus művek)

Kórusok

Haydn és Mozart kánonok
Mozart: Hat noktürn
Laudate Dominum
Haydn: Évszakok – tételek
Schubert: XXIII. zsoltár
Brahms: Regina Caeli
Síró éji csend
Mendelssohn: Laudate Dominum
Ferleich uns Frieden
Liszt: O salutaris hostia
Ave Maria
Ave verum
a Szent Erzsébet legendából és a Krisztus oratóriumából

8.3.3 Romantikus és kortárs művek / kortárs magyar művek **45 óra**
(kórusoknál XX. századi művek)

Kórusok

Fauré:	Tantum ergo Ave verum
Debussy:	Noktürnök
Bartók:	Egyneműkarok Négy szlovák népdal
Kodály:	150. genfi zsoltár Angyalok és pásztorok Árva vagyok Csalfa sugár Nagyszalontai köszöntő Újévköszöntő Hegyi éjszakák Szép könyörgés Pange lingua Sík Sándor Te Deuma Naphimnusz
Bárdos:	Motetták és világi kórusművek
Kocsár:	Salve Regina Adventi koszorú Mária-énekek Három nőikar
Orbán:	Lauda Ave Maria Mundi renovatio Daemon irrepit callidus Veni Creator
Csemiczky:	Ave Maria Missa brevis Pater noster
Gyöngyösi:	Cantate Domino

8.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

8.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

8.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.	magyarázat			x	

2.	kiselőadás		x		
3.	megbeszélés		x		
4.	vita			x	
5.	szemléltetés			x	

8.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)		Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoporthatás	
				osztály-keret
1.	Információ feldolgozó tevékenységek			
1.1.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x	
1.2.	Információk feladattal vezetett rendszerezése		x	
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok			
2.1.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban		x	
3.	Komplex információk körében			
3.1.	Esemény helyszíni értékelése szóban felkészülés után		x	

8.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény. 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

9. Liturgikus gyakorlat tantárgy

134 óra

9.1 A tantárgy tanításának célja

Olyan gyakorlati tudás megszerzése, illetve olyan készségek kialakítása, amelyeknek birtokában a növendék képes

Az elsajátított repertoárral egy átlagos gyülekezet egyházzenei szolgálatát ellátni és az abban résztvevők tevékenységét irányítani,

az egyházzenét gyülekezetében tanítani,

a felsőfokú zenei oktatási intézmények egyházzenei felvételi vizsgáin helytállni.

A középfokú egyházzenei oktatásban a kántori, kórusvezetői és orgonista feladatok egységet alkotnak. Egyénileg azonban e területek egyike vagy másika nagyobb hangsúlyt kaphat, így ez a liturgikus gyakorlatban is ennek megfelelően, árnyaltan jelenik meg.

9.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A liturgikus gyakorlat egyrészt a liturgia, gregorián ének és népének, valamint a zenetörténet tárgyakhoz, másrészt - technikai szempontból - az orgona, liturgikus orgona, orgonaismeret, hangképzés és kórus tantárgyakhoz kapcsolódik.

9.3 Témakörök

9.3.1 Liturgikus formák gyakorlata

45 óra

Középfokon már a liturgia/liturgika tantárgyat is a liturgikus gyakorlattal szoros összefüggésben kell oktatni; a liturgiában való részvételt az oktatás menetébe szervesen be kell iktatni. Ezért a növendékeknek ismerniük kell az istentiszteletek formáját, elrendezését és a rá vonatkozó érvényes egyházi szabályokat, valamint a liturgia és az egyházzene egymáshoz való viszonyának elveit és annak megvalósulási módjait.

A növendékeknek a már megismert, a felekezetüknek megfelelő valamennyi istentiszteleti formát minél több alkalommal - eleinte irányított formában, tanári felügyelettel, majd utóbb önállóan irányítják és zeneileg vezetik. Ha a fentiek egyikére-másikára nincs mód, akkor lehetséges azt gyakorlatszerűen a templomban, vagy kápolnában - szükség esetén a tanteremben - elvégezni.

9.3.2 Egyéni- és csoportos előéneklés

45 óra

Az egyéni előéneklés mindenképp az orgona mellett végzett kántori szolgálatot jelenti, tehát a növendéknek képesnek kell lennie istentiszteleti énekrendet összeállítani, a liturgiának, a művészi követelményeknek és a különféle helyi adottságoknak megfelelő módon, tisztán és szépen formálva énekelni a felekezetére jellemző énekanyagot, valamint orgonán kísérni a legfontosabb énekeket.

Szólistaként, mint előénekes

énekelnie kell az olvasmányközi zsoltárt, az Alleluja-intonációt és verzust, a szólózsoltárt (traktust), illetve valamennyi rezponzoriális tétel szóló részeit, igényes és artikulált énekével mintát adva a kórusnak és vezetve a nép énekét. (A fenti műfajokhoz kapcsolhatók még a processziós tételek szólószakaszai, valamint a passió szólószerepei).

Csoportos előéneklésnél az előénekes-csoport elsőrendű feladata a nép énekének biztos vezetése, valamint a díszesebb latin vagy magyar nyelvű tételek (terjedelmesebb antifónák, rezponzóriumok, processziós énekek) előéneklése.

9.3.3 Szköla-gyakorlat

44 óra

A szkőla kis létszámú (maximum 6-8 fős) előénekes-csoportot jelent, amely az egyházi szertartásokon - elsősorban a zsolozsmaórákon/zsoltáros istentiszteleteken) lát el liturgikus énekesi szolgálatot.

Feladatuk valamennyi liturgikus énekfajta (antifóna, zsoltár, himnusz, rezponzórium, kantikum stb.) bemutatása és a gyülekezettel váltakozó (ún. alternatim) előadása.

A szkőla vezetőjének képesnek kell lennie könnyebb, illetve közepes nehézségű egy- és többszólamú darabokat betanítani és azokat vezényelni.

9.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

9.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

9.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat		x		

1.2.	kiselőadás		x		
1.3.	szemléltetés		x	x	liturgikus ruhák
1.4.	kooperatív tanulás		x	x	
1.5.	szimuláció		x	x	liturgikus ruhák
1.6.	szerepjáték		x	x	liturgikus eszközök (pl. éneklőszék)
1.7.	házi feladat	x			

9.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Információk önálló rendszerezése	x			
1.2.	Információk feladattal vezetett rendszerezése		x	x	
2.	Ismeretalkalmazási tevékenységek, feladatok				
2.1.	Írásos elemzések készítése	x			
2.2.	Leírás készítése	x			
2.3.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban	x			
2.4.	Tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban		x	x	
3.	Komplex információk körében				
3.1.	Esetleírás készítése	x			
3.2.	Elemzés készítése tapasztalatokról	x			
3.3.	Utólagos szóbeli beszámoló	x			
4.	Csoportos munkaformák körében				
4.1.	Csoportos helyzetgyakorlat		x	x	
5.	Gyakorlati munkavégzés körében				
5.1.	Műveletek gyakorlása	x	x	x	
5.2.	Munkamegfigyelés adott szempontok alapján	x	x	x	
6.	Szolgáltatási tevékenységek körében				
6.1.	Szolgáltatási napló vezetése	x			
6.2.	Önálló szakmai munkavégzés felügyelet mellett	x	x	x	
6.3.	Önálló szakmai munkavégzés közvetlen irányítással		x	x	

9.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

10. Liturgikus orgona gyakorlat tantárgy

67 óra

10.1 A tantárgy tanításának célja

A tárgy célja a növendéket felkészíteni arra, hogy mint kántor elláthassa az istentiszteleti orgonás szolgálat mennyiségében legjelentősebb részét, vagyis kíséresse az egyházi éneket, és azt intonációval bevezesse. A megszerzett ismeretek alapján a tanulónak később képesnek kell lennie az elért szinten újabb tételket technikailag és zeneileg önállóan kidolgozni.

A tárgy az orgona tárgy 2. témakörének (Bevezetés a templomi orgonajátékba) szerves folytatása. Elvégzendő közös anyaguk ajánlott megosztása 50–50%.

10.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A tárgy oktatása a tanuló korábbi és párhuzamos szakirányú képzéséhez (zongora, zeneelmélet-szolfézs, liturgikus orgona, orgonaismeret, liturgia) kapcsolódik.

10.3 Témakörök

10.3.1 Liturgikus és népénekek stílusos kíséréte

45 óra

Kántor-orgonisták esetében

50 óra

Célja a növendéket felkészíteni az istentiszteleti orgonás kántori szolgálat legfontosabb részének ellátására, az egyházi ének kísérésére.

Az orgona tárgy 2. témakörével együtt **elsajátítandó anyag katolikusoknak**

Kántor-énekvezető és kántor-kórusvezető szakon:

- valamennyi népének, de legalább a népénekanyagban megadott 100 tétel, valamint az Éneklő Egyház 112, 155, 172, 364, 365, 367, 369. számú énekeinek kíséréte kottából, melyeknek legalább a fele pedállal játszandó;
- valamennyi tanult latin és magyar ordinárium, de legalább a „Missa mundi” kísérése szolgálatszerűen;
- az Éneklő Egyház mise-antifónáinak és zsoltárainak kíséréte az orgonakönyv szerint;
- a gregorián tárgy keretében tanult zsolozsma-anyag kíséréte (csak itt, a 13. évfolyamban);

Kántor-orgonista szakon ezeken felül:

- az egész népénektár kíséréte, nagyrészt pedállal, intonációkkal;
- valamennyi tanult latin és magyar ordinárium kíséréte, lehetőleg pedállal, szolgálatszerűen, valamint az I., VIII., IX. gregorián misék kíséréte;
- az Éneklő Egyház antifónáinak, himnuszainak és zsoltárainak kíséréte, lehetőleg versszakonként 2–3 változatban;

A liturgikus orgona tárgygal együtt **elsajátítandó anyag protestánsoknak**

Kántor-énekvezető és kántor-kórusvezető szakon:

- a korálkönyvből az összes gyülekezeti ének kíséréte – közülük lehetőleg minél több pedállal –, rövid intonációval;
- *reformátusoknak:* a genfi zsoltárokhoz Goudimel homofón négyszólamú tételei és Árokháty Psaltériumának tételei, *evangélikusoknak:* a 14. és 17. liturgia kíséréte;

Kántor-orgonista szakon ezeken felül:

- az énekeskönyv valamennyi darabja a korálkönyv szerint, pedállal, intonációkkal;
- *evangélikusoknak:* az énekeskönyv liturgikus része és a zsoltárok kíséréte;

10.3.2 Előjátékok szerkesztése

10 óra

A témakör tanításának célja az istentiszteleti közösségi énekléshez szükséges rövid előjátékok, (intonációk) készítésének megismerése és elsajátítása. Középfokon a legegyszerűbb technikák (pl. orgonapontok felett az énekdallam egyszólamú vagy

mixtúrás előadása, biciniumok) ismerete, az adott ének stílusához való illesztése és legalább írásban előre rögzített készítése várható el a tanulótól.

10.3.3 Improvizáció

Kántor-organisták esetében

12 óra

7 óra

Az istentiszteleti orgonás szolgálat évszázadokon keresztül elsősorban a rögtönzést jelentette, ismert szerkesztési technikáknak adott dallamhoz vagy liturgikus helyzethez való illesztését, alkalmazkodva az istentisztelet előrehaladásához. Középfokon ma nem várható el, hogy minden tanuló az istentiszteleten szakmai szempontból kifogástalanul rögtönözni legyen képes. Az ilyen irányú adottságokkal és megfelelő technikai felkészültséggel rendelkező tanulót (hangsúlyosabban a kántor-organista szakirányon) azonban az improvizáció alapelemeivel meg kell ismertetni, és kielégítő eredmény esetén azok istentiszteleti alkalmazását fokozatosan be lehet vezetni. Javasolt tananyaga a 2. témakörben (előjátékok szerkesztése) már említett intonációformák, valamint egyszerűbb énekkíséreték rögtönzésére való felkészítés.

10.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

A megfelelő gyakorlati készség kialakítása érdekében a legalább félévente 2–2 alkalommal kívánatos az aktív orgonás részvétel liturgikus szolgálatokon.

10.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

10.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoporthoz	osztály	
1.1	magyarázat	x			
1.2.	megbeszélés	x			
1.3.	házi feladat	x			

10.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoportbontás	Osztálykeret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.2.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x			
2.	Gyakorlati munkavégzés körében				
2.1.	Műveletek gyakorlása	x			
2.2.	Munkamegfigyelés adott szempontok alapján	x			
3.	Szolgáltatási tevékenységek körében				
3.1.	Önálló szakmai munkavégzés felügyelet mellett	x			
3.2.	Önálló szakmai munkavégzés közvetlen	x			

irányítással				
--------------	--	--	--	--

10.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

11. Vezetett gyakorlat tantárgy

201 óra

11.1 A tantárgy tanításának célja

A vezetett gyakorlat tárgy segíti a különféle képzési irányokon belüli orientálódásokat mintaliturgiák látogatásával (melyeken szent, művészi és egyetemes tulajdonságokkal bíró liturgikus zene hangzik fel), azokon való részvétellel, aktívabb és egyénibb bekapcsolódással a rendszeresen végzett liturgiába (több és önállóbb orgonajáték, előéneklés zsolozsmán, misén és más alkalmakkor szólóban is, egyéni szkóla- vagy kórusirányítás, -vezénylés). Mindezekre komolyabb készüllet szükséges (elővételezve a vizsgaliturgiák önállóságát és súlyát), valamint a vezető tanárral a szolgálatok utólagos közös értékelése.

11.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A vezetett gyakorlatnak a gyakorlati szakmai tárgyakhoz (kórus, karvezetés, liturgikus gyakorlat, liturgikus orgona) minden oldalról csatlakozási pontja van, mivel a korábbi években tanultakat helyezi egy önállóbb és célirányos keretbe.

11.3 Témakörök

11.3.1 Liturgikus szolgálatok látogatása

67 óra

A kántorjelölt liturgikusan tág elméleti és gyakorlati látóköréhez hozzátartozik, hogy mint megfigyelő és/vagy mint résztvevő egyre több különféle liturgikus esemény és cselekmény látogatója legyen. A liturgikus formák gazdagsága és az azokban való szolgálatok sokfélesége irányt mutat a növendék számára (hallgatva, látva, művelve azokat), kibontakoztatja azokat a képességeit, melyek a jövőben meghatározóak lehetnek. Ezért múlhatatlanul szükséges, hogy a vezetett gyakorlat résztvevője hetente legalább két-három liturgián (melynek egyike énekelt zsolozsma legyen) valamilyen formában részt vegyen, és gyakran látogasson olyan liturgikus szertartásokat, ahol a szolgálattelvők nálánál magasabb színvonalon vezetik a liturgikus éneket, akár énekesként, akár szkóla- vagy kórusvezetőként, illetve hogy a liturgikus- és az önálló orgonajáték területén is művészi minőségű inspirációt kapjon.

11.3.2 Önálló részvétel liturgikus szolgálatban

67 óra

Habár a liturgikus szolgálatokban való önállóságra (egyes tételek vezénylése, előéneklés, liturgikus orgonajáték) már a korábbi tanulmányi évek során is lehetőséget kell teremteni, a kántorjelöltnek, bármelyik szakirányt választotta is, szükséges az a fajta biztos önállóság, amely a későbbi szolgálatok nélkülözhetetlen belső eleme. Nem elhanyagolható ugyanakkor az a szempont sem, amely alkalmassá teszi őt a vizsgaliturgiákon való értékelhető zenei és liturgikus szolgálatra.

Mindezek miatt szükségesek a korábbiaknál még nagyobb mértékű és számú önálló liturgikus szolgálatok. A vezetett gyakorlaton résztvevő növendék tehát az ajánlott heti legalább két-három liturgián (melynek egyike énekelt zsolozsma legyen) vállaljon minél több önálló feladatot vokális és instrumentális, adott esetben kórusvezetői tekintetben is.

11.3.3 Közös felkészülés és értékelés

67 óra

Az önálló liturgikus szolgálatra szükséges a gondos felkészülés. A vezetett gyakorlat tanára irányítsa és koordinálja a gyakorlatban résztvevő felkészülését: együtt jelöljék ki és határozzák meg a feladatokat, válasszák ki az éneklendő vagy hangszeren eljátszandó műveket. A kántorjelölt a kijelölt feladatok megtanulását, memorizálását, gyakorlását kellő időben kezdje el, és a gyakorlatvezető tanár ellenőrizze a felkészülés egyes stádiumait! Instrukcióival, meglátásaival segítse a tanulási és felkészülési folyamatot mind zenei, mind liturgiai tekintetben!

A liturgikus szolgálat teljesítése után közösen értékeljék az elvégzett munka gyümölcsét, az esetleges hiányokra a vezető tanár mutasson rá, hogy az utána következő felkészülési periódus tapasztaltabb és korrigált legyen, a minden szempontból sikeres és helyénvaló szolgálat pedig nyerjen megerősítést!

11.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

11.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

11.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat	x			
1.2.	elbeszélés	x			
1.3.	megbeszélés	x			
1.4.	szemléltetés	x			
1.5.	kooperatív tanulás	x			
1.6.	házi feladat	x			

11.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
1.1.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban	x			
1.2.	Tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban	x			
2.	Csoportos munkaformák körében				
2.1.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
3.	Gyakorlati munkavégzés				

	körében				
3.1.	Műveletek gyakorlása	x			
3.2.	Munkamegfigyelés adott szempontok alapján	x			
4.	Szolgáltatási tevékenységek körében				
4.1.	Önálló szakmai munkavégzés felügyelet mellett	x			
4.2.	Önálló szakmai munkavégzés közvetlen irányítással	x			

11.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

12. Latin nyelv tantárgy

67 óra

12.1 A tantárgy tanításának célja

A latin nyelv tanításának célja, hogy az egyházzenei szolgálatra készülők közvetlen, értő, nyelvileg tudatos kapcsolatba kerüljenek azzal az alapvetően bibliai és liturgikus szöveganyaggal, amely az egyházzene túlnyomórészt vokális természetű repertoárjának jelentős hányadát alkotja. Az egyházi ének elsődleges rendeltetése szövegek, mégpedig eredetileg szinte kivétel nélkül latin nyelven íródott szövegek megszólaltatása. Ezen szövegekben olyan hittartalmak fogalmazódnak meg, amelyeknek mélyebb megértése és befogadása a liturgikus zene és a liturgikus latin nyelv szervesüléséből és egymással összefüggő, egymást kölcsönösen tápláló valóságából válhat mind megközelíthetőbbé a mindkettőben jártasságra szertevők számára. A latin nyelv alapjainak ismerete – ezen szakrális, liturgikus szempontokon túlmenően – tájékozódási irányt, szerkezeti és lexikai rálátást is hivatott adni az indoeurópai nyelvek világa felé, segítve és előkészítve ezzel egy esetleges későbbi újlatin illetve egyéb, indoeurópai gyökerekkel rendelkező idegen nyelv elsajátítását is.

Felhasználható könyvek:

Madas Edit: Liturgikus latin nyelvkönyv

Martin Judit - Balogh Piusz: Latin liturgikus szöveggyűjtemény

N. Horváth Margit - Dr. Nagy Ferenc: Latin nyelvkönyv

12.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

Mivel az egyházzene művelése nem elszigetelt tevékenység, hanem egy összetett gyakorlati-szellemi-esztétikai folyamat, elsajátítása sem történhet függetlenül e folyamat egészétől. A latin nyelv oktatása az érvényesülő gyakorlati liturgikus hangsúlyok mellett közvetlenül is kapcsolódni kíván a szakmai tárgyak és bizonyos tekintetben a közismereti tárgyak tananyagához.

Kapcsolódó tartalmak a következő szakmai tárgyakban: gregorián (szövegek), népének (latin nyelvű középkori kanciók), egyházzenei kórusirodalom (szövegek), liturgia (szövegek, rubrikák).

A latin nyelv tanításának általános jelentősége, hogy a latin nyelvű kultúra az egész európai történelmet a 17–18. századig meghatározza, Magyarországon pedig ennél is tovább, a latin mint hivatalos államnyelv 1844-es eltörléséig uralkodó.

12.3. Témakörök

Mivel az Egyházzénész II. képzés során már találkoztak a tanulók a latin nyelvvel, a nyelvtani ismeretek ismétlő, tudást bővítő jellegűek. A memoriterekből, liturgikus szövegekből a korábbiakban még nem megismert szemelvényekkel kell foglalkozni.

12.3.1 Alapvető nyelvi ismeretek

19 óra

A latin nyelv kiejtési sajátosságai

A latin névszórágózás alapvető szakkifejezései

Névszórágózás:

A főnév szótári alakja

Az I-V. declinatio

Az ún. három, két-, illetve egyvégződésű melléknév szótári alakja, a főnév és a melléknév egyeztetésének szabályai

A melléknevek fokozása

Vocativus

Névmások

személyes névmás

meghatározó névmás

birtokos névmás

visszaható névmás

közélre mutató névmás

távolra mutató névmás

vonatkozó névmás

Alapfokú adverbiumok

Töszámnevek: unus, una, unum; duo, duæ, duo; tres, tria

A præpositio jelensége a latinban

A birtokos szerkezet

Igerágózás:

Az ige szótári alakjának részei, a coniugatiók rendszere

Indicativus:

Præsens imperfectum activi és passivi

Præteritum imperfectum activi és passivi

Futurum imperfectum activi és passivi

Præsens perfectum activi és passivi

Præteritum perfectum activi és passivi

Futurum perfectum activi és passivi

Coniunctivus

Præsens imperfectum activi és passivi

Præteritum imperfectum activi és passivi

Præsens perfectum activi és passivi

Præteritum perfectum activi és passivi

Deponens és semideponens igék

Coniugatio periphrastica activa és passiva

Az infinitivusok rendszere

A participiumok rendszere

Az esethasználat sajátos elemei:

Ablativus-használat

A genitivus partitivus

Mondattan:

egyszerű mondatok
alárendelő mellékmondatok leggyakoribb fajtái
 vonatkozó
 feltételes
 ut
 cum
 függő kérdés
ablativus absolutus
accusativus cum infinitivo
nominativus cum infinitivo

Gerundium és gerundivum szerkezet

12.3.2 Memoriter

24 óra

Salutatio
Gloria Patri (Kis doxológia)
Oratio dominica (Pater noster)
Salutatio angelica (Ave Maria)
Oratio ante laborem
Oratio ante prandium
Oratio post laborem et prandium
Responsa ordinaria missarum
Responsa divini officii
Antifonæ finales beatæ Mariæ Virginis
 Alma Redemptoris Mater
 Ave Regina cælorum
 Regina cæli
 Salve Regina
Cantica Novi Testamenti
 Canticum Beatæ Mariæ Virginis (Magnificat)
 Canticum Simeonis (Nunc dimittis)

12.3.3 Liturgikus szövegek

24 óra

Részletek a *Missale Romanumból*
 De celebrationis eucharisticæ momento et dignitate
 De lectione verbi Dei et de momento cantus
 De singulis Missæ partibus; ritus initiales
 De singulis Missæ partibus; liturgia verbi
 De singulis Missæ partibus; liturgia eucharistica
 De singulis Missæ partibus; liturgia eucharistica et ritus conclusionis
Responsa divini officii
Responsa ordinaria missarum
Canticum Beatæ Mariæ Virginis (Magnificat)
Ave, Regina cælorum
Salve, Regina
Az advent – karácsonyi ünnepkör liturgikus szövegei
 Propria missarum
 Introitus
 Gradualia
 Versus Alleluiatici

	Communiones
	Varia
	Pericopæ sancti Evangelii
	Annuntiatio Virginis (Luc. 1,26–38)
	Christi Nativitatis (Luc. 2,6–14)
	Nativitas Salvatoris (Matth. 1,18–25)
	Magorum adventus (Matth. 2, 1–12)
	Præfatio de Nativitate
	Hymni
	Intende qui regis / Veni Redemptor
	Christe Redemptor
	Sequentiæ
	Lætambundus
	Cantiones sacræ
	Rorate cæli
	Dies est lætitiæ
	A nagyböjt és a húsvéti idő szövegei
	Propria missarum
	Introitus
	Gradualia
	Versus Alleluiatici
	Communiones
	Varia
	Pericopæ sancti Evangelii
	Ioannes Baptista; Christus baptizatur, tentatur (Marc. 1,1–13)
	Christi resurrectio (Matth. 28,1–7)
	Spiritus Paraclitus (Ioan. 16,5–15)
	Festum Pentecostes (Act. 2,1–11)
	Præfatio paschalis
	Hymni
	Vexilla Regis
	Ad cenam Agni
	Veni Creator
	Sequentiæ
	De Matre dolorum
	Victimæ paschali
	Veni Sancte Spiritus
	Cantiones sacræ
	Surrexit Christus hodie

12.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

12.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

15.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat		X		

1.2.	elbeszélés		X		
1.3.	megbeszélés		X		
1.4.	kooperatív tanulás		X		
1.5.	házi feladat		X		

12.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor- szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport- bontás	Osztály- keret	
1.	információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	olvasott szöveg önálló feldolgozása		x		
1.2.	olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		
1.3.	olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel		x		
2.	ismeretalkalmazási tevékenységek, feladatok				
2.1.	írásszerű elemzések készítése		x		
2.2.	leírás készítése		x		
2.3.	tesztfeladat megoldása		x		
2.4.	tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban		x		
3.	komplex információk körében				
3.1.	utólagos szóbeli beszámoló		x		
4.	csoportos munkaformák körében				
4.1.	feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		

12.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

13. Hittan tantárgy

67 óra

13.1 A tantárgy tanításának célja

A hitoktatás tanításának célja, hogy a kántori szolgálatra készülők megismerkedjenek annak az egyháznak hitével és életével, amelyben szolgálni fognak, valamint a Szentírás szövegével, amely az egyházzene szövegét és témáját adja. A képzés során a növendéknek el kell sajátítania mindazon ismereteket, amelyek segítik, hogy szolgálatát helyesen illessze be a gyülekezet életébe és az egész egyház szolgálatába. A növendéknek képesnek kell lennie az egyházzenei alkotásokat abból a szempontból megérteni, hogy milyen szentírási helyek alapján, milyen teológiai-liturgiai háttérben, milyen egyháztörténelmi korszakban jöttek létre.

13.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A zeneirodalom legkülönbözőbb korszakainak egyházi ihlettségű kompozíciói, még ha a liturgiától távolabb esnek is (pl. koncert-oratóriumok), utalnak biblikus-liturgikus tartalmakra, vagy ezeket dolgozzák föl, ezekkel a **zenetörténet** órákon találkozhatnak a

növendékek. Az **egyházzene-irodalom** viszont minden ízében a keresztény/keresztyén hittartalmak megéneklésén munkálkodik.

A **liturgia** nem más, mint elénekelt hitigazság (dogma). Tehát a liturgikus szövegek a legszorosabb kapcsolatban vannak a hittan tárgy tartalmi elemeivel.

A **gregorián** ének a katolikus egyház hivatalos liturgikus éneke, a protestáns egyházak korai időszakára pedig nagy hatással volt. A gregorián ének a liturgikus szöveg szakrális zenei hordozója.

A **népénekekben**, különösen is az egyes ünnepi időszakok énekszövegeiben tömören és közérthetően kifejezésre jut az egyház hite és tanítása.

13.3 Témakörök

13.3.1 Alapvető felekezeti hittani ismeretek elsajátítása

22 óra

KATOLIKUS

Az Apostoli Hitvallás, a Nícea-konstantinápolyi hitvallás és VI. Pál hitvallásának magyarázata (vö. Éneklő Egyház 25., 480. és 38. old.), a Katolikus Egyház Katekizmusa segítségével.

Keresztény erkölcstan a Katolikus Egyház Katekizmusa segítségével (vö. még: Éneklő Egyház 49-58. old.).

A Tízparancsolat és a Hegyi Beszéd magyarázata.

Részletes kegyelem- és szentségtan a Katolikus Egyház Katekizmusa segítségével.

Egyháztörténelem, egyházi élet

Az egyháztörténelem rövid vázlata: az apostoli egyház; a vértanúk egyháza; Milánói ediktum; az egyházatyák kora; remeteség és szerzetesség; a liturgia kiépülése; népvándorlás és missziók; a keresztény Európa: szentek, teológia, keresztény művészet, társadalmi hatás, a pápaság és a világi hatalom; árnyoldalak; a hitújítás és a tridenti zsinat; a tridenti katekizmus; a katolikus egyház újjáépülése; a papnevelés megújulása; az egyház az újkori társadalomban; a francia forradalom; szekularizáció és annak visszahatása; a 19. század végi egyházi megújulás a Bibliából, liturgiából és patrisztikából; az I. és II. Vatikáni Zsinat; az ökumené mai helyzete; szilárdság a hitben; dialógus a nemkeresztény világgal; az egyház szeretetművei.

Az egyház mint Krisztus Jegyese és mint az ő Titokzatos Teste; általános papság és szolgáló papság; a kulcsok hatalma (az egyház prófétai, királyi és papi tevékenysége); a pápa, a püspökök, a zsinat, papok, diakónusok, szerzetesek, a legjelentősebb szerzetesrendek; a világiak szolgálatai: részvétel az egyház hármasságában (liturgikus, tanítói, szervező- és szeretetszolgálatok); a plébánia („keresztelő egyház”) mint az egyház kultikus eredetű családja és mint életének alapvető kerete; hittanítás és liturgia összefüggése.

Szentírás és Szenthagyomány

Mint a kinyilatkoztatás egymásra támaszkodó, egymást feltételező hordozói.

A szenthagyomány tanúi.

A liturgia mint a kinyilatkoztatás forrása, lex credendi és lex orandi.

A katolikus imádságos élet

Az egyház imádságos kincse: a zsoltár, a liturgikus könyörgések világa, a szentek imádságai; az imádságos könyvek és használatuk.

PROTESTÁNS

Egyházismeret

A gyülekezet: tagjai, vezetősége, lelkesze és szolgálattevői; templom a templomépítési stílusok; igehirdetési alkalmak istentisztelet, bibliaóra, szeretetvendégség; a hitoktatás és a konfirmáció; a Magyarországi Református/Evangélikus Egyház területi beosztása:

egyházmegyék és egyházkerületek vezetőségük esperesek és püspökök; az Országos Egyház (E: a Zsinati Iroda) és osztályai. A Zsinat és az Egyházi Törvények; egyházunk szeretetintézményei; oktatási intézmények: Hittudományi Egyetem, általános és középiskolák, Kántorképző Intézet, óvodák; R: a Református Világszövetség E: a Lutheránus Világszövetség; az Egyházak Világtanácsa.

Egyháztörténelem

A jeruzsálemi ősgyülekezet, a zsidókeresztyénség, István; Pál apostol térítő útjai, a pogánykeresztyénség; keresztyének a Római Birodalomban, üldöztetés; Nagy Konstantinus, belső viták (Áriusz, Athanáziusz), hitvallás, kánon, az egyházi rend kialakulása; Európa születése: népvándorlás, I. Leó, Nagy Gergely, Nursiai Benedek; Az új népek megtérítése, frankok (Chlodvig), germánok (Bonifácusz), magyarok (István és Gellért), szlávok (Cyrill és Method); a középkor értékei (szerzetesség, iskolák, művészetek); az egyházszakadás, iszlám, keresztes hadjáratok; kísérlet az egyház lelki és szociális megújítására (Assisi Ferenc, Árpádházi Erzsébet); kísérlet az egyház erkölcsi és tanításbeli megújítására (Savonarola, Vald, Wiclif, Husz); Luther Márton: a világ, amibe született, új világkép, Amerika felfedezése, humanizmus, reneszánsz; Luther Márton családja, ifjúkora, szerzetessége, belső vívódásai; Luther Márton a nyilvánosság elé lép: 95 tétel, Worms, Wartburg, Augsburg; Luther Márton: az evangélikus egyház megszervezése, káték, bibliafordítás; a reformáció további ágai: Zwingli, Kálvin, anglikánok; a reformáció Magyarországon: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Bornemissza Péter, Huszár Gál, Sylveszter János, Károli Gáspár; Róma válasza a reformációra: Loyola Ignác, Szent Bertalan éjszakája, Tridenti zsinat; harc Magyarországon a vallásszabadságért: Bocskai, Bethlen (vallási tolerancia Erdélyben), gályarabok, artikuláris helyek; felvilágosodás és pietizmus (Frank, Spener, Zinzendorf), Türelmi Rendelet; keresztyénség a 19. században: liberalizmus; tudományos, társadalmi és gazdasági fejlődés; az Ipari Forradalom; az urbanizáció negatív hatása a munkásságra; Wichern; keresztyénség a 19. századi Magyarországon: szabadságharc, 1848., 20. törvénycikk; önkényuralom, megtorlások az egyházban, a pátensharc; keresztyén egységtörekvések, ökumenikus mozgalmak elindulása; Albert Schweitzer: az élet tiszteletének etikája, „jóvátétel” Afrikában; a német egyházi harc Hitler idején, a hitvalló egyház küzdelme (Bonhoeffer), küzdelem az apartheid ellen (M. L. King); E: Egyházunk a 20. században: ébredési mozgalmak, az evangélikusság létszámának csökkenése az I. világháború után, új gyülekezetek szerveződése, templomépítések, népfőiskolák, evangelizációk; küzdelem az egyház megmaradásáért (Ordass Lajos); R: Trianon egyháztársadalmi következményei; új református egyháztestek szerveződése, története (Erdély, Királyhágómellék, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék püspökségei); a két világháború közötti magyar reformátusság története (ifjúsági egyesületek; Baltazár, Ravasz, Révész püspökök munkássága); református egyháztörténet a II. világháború után.

Keresztyén hit és élet

Isten létének bizonyítékai; Isten szava a Szentírásban; hitünk és tapasztalásunk; a teremtő Isten; a mindenható Isten; a gondviselő Isten; ember, mint az Isten teremtménye; az Istentől elszakadt bűnös ember; ember az ítélet alatt; Jézus, aki emberré lett; Jézus, aki értünk meghalt; Jézus, aki él és eljövendő; Isten Lelkének munkája; a szentségek, mint Isten eszközei; hitéletünk (imádkozás, a Szentírás olvasása, részvétel az istentiszteleten); a szülők és elöljárók tisztelete (4. parancsolat); az élet védelme (5. parancsolat); az erkölcsi tisztaság és a házasság védelme (6. parancsolat); az anyagi javak és a munka (7. parancsolat); a becsület védelme és az igazság tisztelete (8. parancsolat); gondolataink tisztasága és a keresztyén életvitel (9.

és 10. parancsolat); szelídség, irgalmasság, alázat, megbocsátás (Hegyi Beszéd); az elmúlás és a halál; a feltámadás, az ítélet és az örök élet.

13.3.2 Bibliaismeret

22 óra

ÚJSZÖVETSÉG

Evangeliumok; Angyali üdvözet, József álma, Mária látogatása Erzsébetnél, Mária éneke; Keresztelő (Szent) János születése, Zakariás éneke; Jézus születése, a pásztorok látogatása; Jézus névadása és bemutatása a templomban, Simeon éneke; a napkeleti bölcsek, menekülés Egyiptomba; a tizenkét éves Jézus a templomban; Keresztelő (Szent) János, Jézus megkeresztelése; Jézus megkísértése; a kánai menyegző, a tenger lecsendesítése; Jézus nyilvános működésének kezdete, a tanítványok meghívása; Jézus gyógyító csodái; a Hegyi beszéd; Jézus példázatai; a tékozló fiú; Mária és Márta; Lázár feltámasztása; a szamáriai asszony; a gazdag ifjú; a nagy parancsolat; bevonulás Jeruzsálembe; az utolsó vacsora; Jézus elfogatása és kihallgatása Kajafás és Pilátus előtt; keresztrefeszítés és sírbatétel; Jézus feltámadása és megjelenései; a missziós parancs; Jézus mennybemenetele; a Szentlélek eljövetele; (Szent) Péter apostol igehirdetése; (Szent) Péter apostol alakja az evangeliumokban; Apostolok cselekedetei (szemelvények); (Szent) Pál apostol levelei; (Szent) János apostol levelei; Jelenések könyve; az Újszövetség könyveinek keletkezése.

AZ ÓSZÖVETSÉGI SZENTÍRÁS LEGFONTOSABB HELYEI

A világ teremtése; bűnbeesés; Káin és Ábel; az özönvíz, Babel tornya; Ábrahám; Ézsau és Jákob; József és testvérei; Izráel sorsa Egyiptomban; Mózes élete, elhívása; kivonulás és pusztai vándorlás; szövetségekötés; a bírák kora; a királyság kora: Saul és Dávid; a dicsérő és hálaadó zsoltárok; a bűnbánati zsoltárok; a panasz-zsoltárok; Salamon és a templomépítés; Izráel kettészakadása, az északi ország rész élete. Áháb és Illés; Ámósz és Hóseás; Júda története a fogságba vitelig, Jósias vallási reformja, Jeremiás; A babiloni fogság, az Ószövetség könyveinek írásba foglalása; hazatérés és újjáépítés, Ezsdrás, Nehémiás; Dániel könyve; a szenvedések könyve: Jób

A bibliai előképek tanítása.

A zsoltárok világa:

A fő zsoltártípusok: 1., 2., 8., 14., 18., 21., 22., 23., 29., 42., 46., 50., 62., 65., 71., 84., 90., 92., 97., 109., 110., 112., 113., 117., 118/I, 120., 121., 129., 132., 135., 141., 144., 148., 150. zsoltár (a magyarázathoz vö. a Liturgia Horarum bevezetését; Esztergomi Zsolozsmák I/A 369-381. old., valamint Zsoltárelmélkedések, zsoltármagyarázatok Szent Ágoston és Wolter Maurus alapján).

13.3.3 A Biblia és a liturgia

23 óra

A Biblia az élő egyház liturgiájában

Biblikus szövegtípusok különféle liturgikus funkciókban

Perikóparend

Biblikus tartalmak / liturgikus tartalmak

13.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

13.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

13.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoporthoz	osztály	

1.1.	magyarázat		x		
1.2.	elbeszélés		x		
1.3.	kiselőadás		x		
1.4.	megbeszélés		x		
1.5.	vita		x		
1.6.	szerepjáték		x		
1.7.	házi feladat		x		

13.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása		x		
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel		x		
1.4.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel		x		
1.5.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		
1.6.	Információk önálló rendszerezése		x		
1.7.	Információk feladattal vezetett rendszerezése		x		
2.	Ismeretalkalmazási tevékenységek, feladatok				
2.1.	Leírás készítése		x		
2.2.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre		x		
2.3.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			

13.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

14.1 A tantárgy tanításának célja

A liturgiaoktatásnak a középfokú egyházzenei képzésben három célja van:

Le kell írnia az istentiszteletek formáját, elrendezését és a rá vonatkozó egyházi szabályokat;

ismertetnie kell a liturgia és az egyházzene egymáshoz való viszonyának elveit és annak megvalósítási módját;

meg kell világítania a liturgia (általában és egyes részletei) teológiai jelentését.

A középfokú oktatásban a liturgiátörténeti ismereteknek csak kiegészítő és magyarázó szerepe van.

14.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak**Kórus, gregorián, népének, egyházzene-irodalom, orgona**

Igaz, mindezen felsorolt szakmai tantárgyak munkaanyagai a liturgia gyakorlati művelése folytán válnak hallgatóvá, a liturgia tárgy mégis ezeknek a szövegéről, tartalmáról, jelentőségéről és liturgikus helyéről alkot szabályozott képet.

A liturgikát e fokon a **liturgikus gyakorlattal** és az egyházzenei tárgyakkal szoros összefüggésben kell oktatni: a liturgiában való részvételt az oktatás menetébe szervesen be kell iktatni.

A liturgikai anyag elosztása többféleképpen lehetséges. Az alább felsorolt nagy egységek egymással általában felcserélhetők, s erre azért is szükség lehet, mert – takarékosági okokból – e tárgyat többnyire összevont osztályban tanítjuk, amelybe más-más tárgykörnél lépnek be az új évfolyamok.

Felhasználható könyvek

A II. Vatikáni Zsinat liturgikus konstitúciója

Az *Éneklő Egyház* magyarázatai és bevezetői

Török József: *Adoremus*

Liturgikus lexikon

14.3 Témakörök**14.3.1 Alapvető liturgikus ismeretek (a felekezeti különbségeket is figyelembe véve)****22 óra****KATOLIKUS****Az egyházi év**

Felépítésének teológiai és liturgiai elvei; az egyes ünnepek magyarázata ének- és imádságsszövegeik alapján; a hivatalos énekszövegek és a helyettesítő énekanyag viszonya, az énekrend összeállításának elvei.

A liturgikus teológia alapjai

A liturgia fogalma és ismertetőjegyei; a liturgikus jelek és szabályok teológiai jelentősége.

A liturgia jelrendszere

Szavak és mozdulatok; helyek és idők; tárgyak és rubrikák; a jelölő és valósító szimbólum liturgikus jelentősége.

A liturgikus szövegtípusok

A zsoltárok liturgikus alkalmazása, a bibliai olvasmányok sajátos értelme a liturgia keretében, a Sacramentarium (kánon, orációk) gondolatvilága és stílusa.

A zsoltármagyarázat alapelvei (különösen a krisztológiai értelmezés módja).

A liturgikus szövegek mint az egyház teljes hitének hordozói és kifejezői.

A zsolozsma

A zsolozsma felépítése, órái; a néppel végzett laudes, vesperás és kompletórium.

A szentségek liturgiája, különleges szertartások (gyertyaszentelő, hamvazás, esketés, temetés stb.).

A népájtatosságok.

PROTESTÁNS

Bevezetés

Liturgia, liturgika (a fogalmak, és ami mögöttük van); a liturgia az egyház életmegnyilvánulása (általános alapvetés); ökumenikus kontextus és hazai helyzetkép; az istentisztelet lényege, ahogyan a 20. századi liturgika főbb irányvonalai mutatják.

Történeti visszatekintés

Vallástörténeti háttér — kultusz, istentisztelet; istentisztelet az ószövetségben; istentisztelet az újszövetségben; istentisztelet a korai kereszténységben; az orthodox istentisztelet; a római mise kialakulása; reformáció és istentisztelet — Luther; a református istentisztelet; orthodoxia, pietizmus, racionalizmus; a 19. század; liturgikus mozgalmak; a II. Vatikánum, a liturgikus konstitúció; mai irányzatok.

Az egyházi esztendő

Idő, élet, ünneplés; óra, nap, hét, év szerepe a liturgiában; az egyházi év kialakulása, felosztása; karácsonyi ünnepkör; böjt, húsvét; pünkösd, Szentháromság ünnepe, ünneptelen félév”; szentek ünneplése, illetve ünneplésük hiánya a protestáns liturgiában; a vasárnap, az istentisztelet állandó húsvéti jellege.

Liturgika és liturgika-tudomány helyzete ma

Fontosabb irányzatok, megújulási törekvések; ökumenikus kitekintés.

REFORMÁTUS

Magyar református istentiszteleti ágendák áttekintése a reformáció korától 1985-ig

EVANGÉLIKUS

A magyar evangélikus istentisztelet

Történeti visszpillantás; századunk kísérletei a Magyar Evangélikus Egyházban; az 1963-as és 1986-os Ágenda; Megújul-e a magyar evangélikus istentiszteleti élet?

Egyházművészet és liturgia

Az esztétika szerepe a liturgiában; templomépítészet; paramentumok, liturgikus öltözékek; templom-berendezések; képek és szobrok; a mozgás és tánc szerepe a liturgiában.

14.3.2 Különböző liturgikus istentiszteleti formák ismerete 22 óra

KATOLIKUS

A húsvéti misztérium

A húsvéti misztérium ünneplése: a nagyhét és húsvét ünnepének szertartásrendje; a nagyheti liturgia kulcs-szövegeinek olvasása, magyarázata; a nagyhét énekrendje; az énekszövegek magyarázata.

A húsvéti misztérium ünneplése a szentmisében

A mise rendjének kialakulása (vázlatosan); a mise részei és azok összefüggése egymással; a mise énekrendje; a mise liturgikus énekei, az engedélyezett helyettesítések; a mise-ordinárium eredete és teológiai-liturgiai jelentése; a hivatalos mise-énekszövegek (a Graduale Romanum, a Missale Romanum és Graduale Simplex proprium-anyaga) liturgikus magyarázatának módja.

PROTESTÁNS

A református istentisztelet

Az istentisztelet teológiája; az istentisztelet fő elvei.

Liturgikus elemek a református istentiszteletben

Lectio, Prédikáció, a Sákramentumok, Verba solemnia, a gyülekezeti imádság, a gyülekezeti ének, a hitvallás, az adakozás.

A gyakorlatban használt istentiszteleti formák liturgiájának ismertetése

Homíliás, sákramentumos, szimbolikus istentiszteletek.

A zsoltáros istentisztelet („Prima”, illetve „Vesperás”).

Liturgikus elemek az evangélikus istentiszteletben

Az istentisztelet felépítése: bevezetés; introitus; Kyrie; Gloria; üdvözlés; kollekták; olvasmányok; Credo; igehirdetés; Oratio oecumenica; gyónás, feloldozás; Sanctus; epiklesis; Miatyánk, szerzési igék; Agnus Dei; communio, postcommunio; Áldás.

Gyakorlatban használt formák

Énekverses istentisztelet; „liturgikus” istentisztelet; rövidített istentisztelet, naponkénti istentisztelet; a zsoltáros istentisztelet („Prima” és „Vesperás”).

Kazuális szolgálatok liturgiája

Kereszttség; esküvő; temetés; szentelések.

14.3.3 Liturgikus előírások

23 óra

KATOLIKUS

Az énekkari és a szköla-szolgálat szokásai, szabályai.

A szent zenére vonatkozó legfontosabb egyházi előírások és rendelkezések.

PROTESTÁNS

A zene teológiája.

A liturgia zenjére vonatkozó legfontosabb egyházi előírások és rendelkezések.

R: A református gyülekezeti éneklés szerepe; hazai énekeskönyv-történet.

E: Az evangélikus korál speciális szerepe.

Hangszer vagy emberi hang?

14.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

14.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

14.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat		x		
1.2.	elbeszélés		x		
1.3.	kiselőadás		x		
1.4.	megbeszélés		x		
1.5.	szemléltetés		x		
1.6.	kooperatív tanulás		x		
1.7.	házi feladat		x		

14.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)	Alkalmazandó eszközök és felszerelések
---------	--------------------------	---	--

		Egyéni	Csoport- bontás	Osztály- keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x	x		
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x			
1.4.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel		x		
1.5.	Információk önálló rendszerezése	x			

14.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

A

12038-16 azonosító számú

**Kántor-organista magas szintű tevékenysége
megnevezésű**

szakmai követelménymodul

tantárgyai, témakörei

A 12038-16 azonosító számú Kántor-organista magas szintű tevékenysége megnevezésű szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

	Orgona	Karvezetés	Hangképzés
FELADATOK			
Előénekesként határozottan vezeti az egyházi éneket	x	x	
Betanítja az egyházi éneket		x	
Énekhangját természetesen, oldottan, stílusosan kezeli			x
Szükség szerint vezényel		x	
Érthető szövegmondással énekel			x
Az énekléshez szükséges módon, helyesen lélegzik		x	x
Tisztán intonál		x	x
Kimunkált, magas fokú technikai biztonságérzettel és előadói készségekkel ad elő	x	x	x
Ügyel a helyes tempóra, dinamikára, ritmusra és a tiszta intonációra	x	x	x
A zeneművet kifejező hangon szólaltatja meg, stílushűen, művészileg és érzelmileg kifejezően adja elő	x	x	x
Idegen nyelven is énekel		x	x
Zeneművet szükség szerint emlékezetből ad elő	x	x	x
Képes hosszú távon koncentrálni	x	x	x
Alapvető ismeretekkel rendelkezik az orgonáról, a harmóniumról és azokat képes megszólaltatni	x		
SZAKMAI ISMERETEK			
Természetes, oldott éneklés		x	x
Énekkari gyakorlat		x	
Idegen nyelvek		x	x
Alapszintű orgonajáték	x		
Alapszintű vezénylési technikák		x	
Orgonaismeret	x		
SZAKMAI KÉSZSÉGEK			
Előadói készség	x	x	x
Művészi kifejezőkészség	x	x	x
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK			

Rugalmasság		x	
Szorgalom, igyekezet	x	x	x
Fejlődőképesség, önfejlesztés	x	x	x
TÁRSAS KOMPETENCIÁK			
Empatikus készség		x	
Kommunikációs rugalmasság		x	
Meggyőzőkészség		x	
MÓDSZERKOMPETENCIÁK			
Kreativitás, ötletgazdagság	x	x	x
Eredményorientáltság	x	x	x

15. Orgona tantárgy

134 óra

15.1 A tantárgy tanításának célja

A tárgy célja a növendéket felkészíteni arra, hogy mint kántor elláthassa az istentiszteleti orgonás szolgálatot, vagyis kísérhesse az egyházi éneket, azt intonációval bevezesse, képes legyen stílusosan előadni olyan – elsősorban rövidebb és könnyebb, illetve a kántor-orgonista szakon középnehéz – orgonaművet, mely a népénekhez, gyülekezeti énekhez, a liturgikus énekhez, illetve a liturgiához készült, ill. ahhoz applikálható.

A megszerzett ismeretek alapján a tanulónak később képesnek kell lennie az elért szinten repertoárját állandóan bővíteni, az újabb tételeket technikailag és zeneileg önállóan kidolgozni.

A tárgy második témakörének szerves folytatása az utóbb önálló liturgikus orgona tárgy.

15.2 Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tárgy oktatása a tanuló korábbi és párhuzamos szakirányú képzéséhez (zongora, liturgikus orgona, orgonaismeret, liturgia) kapcsolódik.

15.3 Témakörök

15.3.1 Az orgonatechnika megalapozása

45 óra

A növendék az orgona hangzási és szerkezeti sajátosságainak tudatos figyelembevételével fokozatosan sajátítsa el az orgonajáték technikáját, a romantikus, majd a barokk játékmód alapelemeit. Ennek során előbb párhuzamosan, később együtt fejleszthető a manuál- és pedáljáték.

Tananyag:

Az első év feladata az egy-, két, három és négy szólamú kontrollált manuáljáték, az önálló pedáljáték, majd a szólamszámban fokozatosan növekvő együttes manuálpedáljáték kialakítása és megerősítése. Ehhez elsősorban a felekezeti népének-, gyülekezeti énekkíséret, egyszerű orgonadarabok (pl. Franck: L'Organiste, Liszt: Orgonamise, könnyű barokk versettók, J. S. Bach: C-dúr prelúdium BWV 567 stb.) ill. orgonaiskolai gyakorlatok (pl. Zalanfy: Orgonaiskola) szólamainak elsajátítása, majd együttjátéka ajánlott.

15.3.2 Bevezetés a templomi orgonajátékba

45 óra

Célja a növendéket felkészíteni az istentiszteleti orgonás kántori szolgálat legfontosabb részének ellátására, az egyházi ének kísérésére. *A tárgy e témaköre az önálló liturgikus orgona tárgy előkészítésére szolgál. Elvégzendő közös anyagok ajánlott megosztása 50–50%.*

A liturgikus orgona tárggyal együtt **elsajátítandó anyag katolikusoknak**

Kántor-énekvezető és kántor-kórusvezető szakon:

- valamennyi népének, de legalább a népénekanyagban megadott 100 tétel, valamint az Éneklő Egyház 112, 155, 172, 364, 365, 367, 369. számú énekeinek kísérete kottából, melyeknek legalább a fele pedállal játszandó;
- valamennyi tanult latin és magyar ordinárium, de legalább a „Missa mundi” kísérése szolgálatszerűen;
- az Éneklő Egyház mise-antifónáinak és zsoltárainak kísérete az orgonakönyv szerint;
- egyszerű intonációk szerkesztése

Kántor-orgonista szakon ezeken felül:

- az egész népénektár kísérete, nagyrészt pedállal, intonációkkal;
- valamennyi tanult latin és magyar ordinárium kísérete, lehetőleg pedállal, szolgálatszerűen, valamint az I., VIII., IX. gregorián misék kísérete;
- az Éneklő Egyház antifónáinak, himnuszainak és zsoltárainak kísérete, lehetőleg versszakonként 2–3 változatban;
- egyszerű intonációk szerkesztése

A liturgikus orgona tárggyal együtt **elsajátítandó anyag protestánsoknak**
Kántor-énekvezető és kántor-kórusvezető szakon:

- a korálkönyvből az összes gyülekezeti ének kísérete — közülük lehetőleg minél több pedállal —, rövid intonációval;
- *reformátusoknak:* a genfi zsoltárokhoz Goudimel homofón négyszólamú tételei és Árokháty Psaltériumának tételei, *evangélikusoknak:* a 14. és 17. liturgia kísérete;
Kántor-organista szakon ezeken felül:
 - az énekeskönyv valamennyi darabja a korálkönyv szerint, pedállal, intonációkkal;
 - *evangélikusoknak:* az énekeskönyv liturgikus része és a zsoltárok kísérete;

15.3.3 Repertoár építése

44 óra

A megtanítandó repertoár kiválasztásánál tekintettel kell lenni a tanuló előképzettségére és adottságaira, szakirányára és felekezeti kötődésére, azonban mindenképp meg kell ismernie a liturgikus orgonairodalom legfontosabb stílusait és műfajait, azok előadási sajátosságaival együtt. Ezért hasznos – különösen a felsőbb évfolyamokban – félévente egy-egy alkalommal más-más orgonatípuson orgonaórát tartani.

Elsajátítandó anyag katolikusoknak

Kántor-énekvezető és kántor-kórusvezető szakon:

- legalább 5, a népénekanyagban szereplő korálelőjáték, elsősorban barokk szerzők feldolgozásában, lehetőleg több ünnepkörhöz kapcsolódva (pl. J. H. Buttstedt: Christ lag in Todesbanden, J. S. Bach: Nun komm, der Heiden Heiland BWV 699);
- 20 különböző stílusú és terjedelmű, liturgikus eredetű vagy a liturgiában is alkalmazható előadási darab (pl. A. de Cabezón: Magnificat-versettók, Frescobaldi: himnuszversettók, J. C. F. Fischer: Prelúdiumok és fűgák);

Kántor-organista szakon ezeken felül:

- 10 nehezebb korálfeldolgozás, elsősorban az Éneklő Egyház dallamaira, minél több ünnepkörhöz kapcsolódva (pl. Bach: Orgelbüchlein, Scheidt korálvariációi);
- további 10 különböző stílusú és terjedelmű, liturgikus eredetű vagy a liturgiában is alkalmazható, jórészt pedálos előadási darab (pl. Bach, Buxtehude, Liszt könnyebb pedálos darabjai);

Elsajátítandó anyag protestánsoknak

Kántor-énekvezető és kántor-kórusvezető szakon:

- 15 könnyebb korálelőjáték az egyházi év minden fontosabb időszakából (pl.: Joh. Christoph Bach, M. Dupré darabjai), valamint 10 könnyebb szabad mű három különböző stílusból (pl.: J. E. Kindermann prelúdiumai és fűgái);
- 5 nehezebb, pedálos korálelőjáték (közülük legalább 3 darab Bach *Orgelbüchlein*-jéből) és 3 közepes nehézségű előadási darab különféle stílus- és ünnepkörökből (pl. Liszt: Praeludium);

Kántor-organista szakon ezeken felül:

- további 10 nehezebb pedálos korálelőjáték különböző korokból és stílus körökből (pl. J. S. Bach, D. Buxtehude, M. Reger darabjai);

- további 5 hosszabb és nehezebb előadási darab, különböző ünnepkörökhöz kapcsolódva (pl. J. P. Sweelinck korálvariációi, tokkátái, G. Böhm, J. S. Bach partitái, prelúdium és fűgái).

15.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

Szvk 6.2.

6.3. (templom)

Az orgonatanításhoz szükséges egy jó minőségű, szabványos méretű játszóasztallal, legalább két manuállal és pedállal rendelkező, lehetőleg mechanikus szerkezetű sípos orgona. Elektronikus orgonapótlék csak ideiglenes megoldásként fogadható el, mivel ez alkalmatlan a tanuló egészséges billentéstechnikájának és esztétikai érzékének kialakítására.

Ezenfelül hasznos – különösen a felsőbb évfolyamokban – félévente egy-egy alkalommal más- más orgonatípuson órát tartani, bemutatva az adott hangszer stílusát és kezelésének módját.

A megfelelő gyakorlati készség kialakítása érdekében a II. évről legalább félévente 2–2 alkalommal kívánatos az aktív orgonás részvétel liturgikus szolgálatokon.

15.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

15.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat	x			
1.2.	elbeszélés	x			
1.3.	megbeszélés	x			
1.4.	szemléltetés	x			
1.5.	kooperatív tanulás	x			
1.6.	szimuláció	x			
1.7.	házi feladat	x			

15.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-Keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.3.	Információk önálló rendszerezése	x			
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban	x			

3.	Komplex információk körében				
3.1.	Utólagos szóbeli beszámoló	x			
4.	Csoportos munkaformák körében				
4.1.	Csoportos helyzetgyakorlat			x	
4.2.	Csoportos versenyjáték			x	
5.	Szolgáltatási tevékenységek körében				
5.1.	Részvétel az ügyfélfogadáson, esetmegfigyelés	x			
5.2.	Szolgáltatási napló vezetése	x			
5.3.	Önálló szakmai munkavégzés felügyelet mellett	x			
5.4.	Önálló szakmai munkavégzés közvetlen irányítással	x			

15.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

16. Karvezetés tantárgy

33,5 óra

16.1 A tantárgy tanításának célja

Az alapvető vezénylestechnikai ismeretek elsajátítása, a liturgikus kórusművek különböző típusainak vezényletéséhez szükséges készségek kialakítása.

Felkészítés a templomi szolgálatban felmerülő karvezetői és kórusirányítási feladatokra. A liturgikus kórusirodalom megismerése a templomi karvezető mindennapi praktikus feladatainak szempontjából.

16.2 Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Egyházzene-irodalom

Liturgikus nyelv (latin, ill. német)

Liturgikus ismeretek (az egyházi év ünnepei, a liturgia menete, a tételek funkciói, stb.)

Hangképzés (különös tekintettel a kórus-hangképzésre)

16.3 Témakörök

16.3.1 Technikai alapok

11,5 óra

A vezénylet technikai alapjainak elsajátítása két területen párhuzamosan folyik:

I. Az **egyszólamú zenei anyag** (gregorián/graduál) vezénylete során a növendékek elsősorban a zenei időkezelés, a lineáris formálás alapjait sajátítják el. Ennek céljából: Tisztában kell lenniük a speciális kottaírások (kvadrát és modern átírás) alapelemeivel, a neumák rendszerével és olvasási szabályaival.

El kell sajátítaniuk a zenei szövegnek megfelelően megszólaltatandó különböző hosszúságú neuma-csoportok időbeli elrendezésének alapjait.

Meg kell ismerkedniük a súlyos és súlytalan zenei helyek vezénylestechnikai megoldásaival, a rövidebb és hosszabb szakaszok időbeli kiterjesztésével, a kisebb és nagyobb zenei tagolások hierarchiájának kialakításával.

Foglalkozniuk kell a különböző műfajok speciális vezényleti feladataival (pl. szillabikus tételek, recitativ ill. díszes melizmatikus műfajok).

Ki kell alakítaniuk a kórushangzás szempontjából alapvető fontosságú ún. harmonikus vezényleti mozgáskultúrát és magatartást.

Tanulniuk és gyakorolniuk kell egyszólamúság sajátos próba-metódusát.

II. A **többszólamúság** vezényléstechnikai alapelemei a gregorián anyagon megtanult oldott és folyamatos kórusirányításon túlmenően különleges technikai alapelemek elsajátításának feladatait is tartalmazzák:

Egyenletes időérzék (tempótartás)

Függőleges és vízszintes ütősík megtartása

A karsúly érzetének kialakítása

Súlyos és súlytalan térbeli pozíciók (felütés, leütés típusok)

Ütéspontra a tér bármelyik pontján

Gyors és lassú mozgások

Különböző ütéshosszak alkalmazása

A két kéz funkcióbeli megkülönböztetése

A tételek formai kialakítása rövidebb-hosszabb megállásokkal.

Rubato és giusto ütések

Mindezek alapján többversszakos homofón kompozíciók irányítása, valamint egyszerű két és háromszólamú polifón tételek szólamainak összehangolt vezénylése.

16.3.2 Kóruséneklés a templomi gyakorlatban

11 óra

Tartalmazza a kórus templomi gyakorlatban történő megjelenésének többféle módját, illetve felkészít az azokkal összefüggő speciális karvezetői feladatokra. Mindegyik pont alapvetően kétféle liturgikus alkalomra is vonatkoztatható (mise/főistentisztelet/úrvacsorás istentisztelet, ill. zsoltó)

Egyszólamú gregorián/graduál és népének előadása szókórával a liturgikus térben.

Többszólamú zsoltározás és egyszerűbb homofón tételek előadása a liturgikus térben

Többszólamú (polifón) tételek előadása a templomi karzatról

Paraliturikus alkalmak (pl. commemoráció, adoráció, a templomi ünnepléshez kapcsolódó egyéb szereplés, pl. egyházzenei áhítat, Adventi-Karácsonyi alkalmak, Passió, Húsvéti játék, stb.)

Feladatok:

Liturgián belüli mozgások irányítása: Be- és kivonulás, (nagyobb ünnepeken több-állomásos processzió).

A kórus megszólalási helyeinek pontos ismerete a liturgián belül – igazodás a pap/lelkész által elmondott szövegekhez és a liturgiában végzett cselekményekhez.

A liturgia dramaturgiájának követése (időben felkészülés a következő tételhez, szóló, kis énekes csoport és tutti megszólalások előkészítése.)

A kórus helyének és az akusztikus környezetnek (liturgikus tér ill. karzat) megfelelő tempó és karakterválasztás a tételek megszólaltatásakor.

A különböző jellegű és funkciójú tételek speciális vezénylés-technikai megoldásainak elsajátítása (gregorián/graduál, anyanyelvű népének, többszólamú zsoltározás, ill. nagyobb lélegzetű ordinárium vagy propriumtétel)

16.3.3 Liturgikus kórusirodalom repertoárjának megalapozása

11 óra

Tartalmazza a felekezetenként speciális liturgikus kórusirodalom különböző típusú tételeinek megismerését, rendszerezését és funkcionális alkalmazását.

A liturgiába (mise/főistentisztelet/úrvacsorás istentisztelet ill. zsoltó) illeszthető egyszólamú tételeknek a liturgikus funkciók és zenei műtípusok szerinti megkülönböztetése (szillabikus és melizmatikus típusok, ordinárium, proprium, szóló és tutti váltakoztatása, népmise, népszólam, stb.)

A liturgikus műfajok többszólamú megzenésítésének szerzeágazó fajtáinak ismerete (ordinárium, proprium, népének, ill. többszólamú orgánum, conductus, cantio, carol, zsoltár, Kantionalsatz, stb.)

A kottában nem szereplő, de a gyakorlati megszólaltatáshoz nélkülözhetetlen ismeretek: alleluja-forma, szóló-tutti váltakoztatás különböző lehetőségei (pl. carol-forma), rezponzoriális és antifonális válaszolgtatás, alternatim himnusz, Magnificat és egyéb, váltakozó szólamszámú tételek, stb.)

A műfajokon átívelő repertoár-használat lehetőségei: helyettesítő tételek szerepeltetésének ismerete: (pl. himnusz a misében, időszakai Mária-antifónák alkalmazása, zsoltárfeldolgozások, zsoltárparafrázisok helye és szerepe, az anyanyelvű gregorián használata, stb.)

16.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

SzvK 6.2.

6.3. (templom)

16.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

16.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek . (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat	x	x	x	
1.2.	kiselőadás	x	x	x	
1.3.	megbeszélés	x	x	x	
1.4.	szemléltetés	x	x	x	
1.5.	szimuláció	x	x	x	
1.6.	szerepjáték	x	x	x	
1.7.	házi feladat	x			
1.8.	Tantermi liturgikus gyakorlat		x	x	
1.9.	Templomi liturgikus gyakorlat		x	x	

16.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Információk önálló rendszerezése	x	x	x	
1.2.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x	x	x	
2.	Ismeretalkalmazási tevékenységek, feladatok				
2.1.	Leírás készítése	x	x	x	
2.2.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x	x	x	
3.	Csoportos munkaformák körében				

3.1.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
3.2.	Csoportos helyzetgyakorlat		x	x	
4.	Gyakorlati munkavégzés körében				
4.1.	Műveletek gyakorlása	x	x	x	
4.2.	Részvétel liturgikus kórusmunkában (kórustag, előénekes, szólista)	x	x	x	
4.3.	Liturgikus kórus irányítása (vezénylő)	x			

16.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

17. Hangképzés tantárgy

33,5 óra

17.1 A tantárgy tanításának célja

A hangképzés tantárgy nélkülözhetetlen a liturgiában részt vevő kántor számára, mivel ezzel dolgozza ki azt a „hangszert” (az énekhangját), amelyet a templomban állandóan, hosszú időn keresztül használ.

Ennek érdekében szükséges:

A helyes testtartás és légzéstechnika elsajátítása

A szabad, laza éneklés technikájának elsajátítása és készségszintű alkalmazása

A tiszta intonáció énektechnikai háttérének elsajátítása.

Az érthető és értelmező szövegmondás, artikuláció gyakorlása

Az istentiszteleten használt különféle recitatív és dallamos énektételek biztos, stílusos előadása.

Az istentiszteleten vagy világi hangversenyeken előadandó, a hang adottságoknak és a technikai szintnek megfelelő repertoár elsajátítása.

17.2 Kapcsolódó szakmai tartalmak

A hangképző szervek működésének megismerése kapcsolódik a **biológia** tantárgy ismereteihez. A beszédtechnika fejlesztése jól kapcsolódik a **magyar- és világirodalom**, ill. **idegen nyelv** tantárgyakhoz. Az intonáció fejlesztése szorosan kapcsolódik a **szolfézs** tantárgyhoz. A különféle stílusú liturgikus énektételek gyakorlása kapcsolódik a **gregorián** ill. az **egyházzene irodalom** tárgyakhoz.

17.3 Témakörök

17.3.1 Alapvető beszéd- és éneklési technikák

11 óra

A beszéd- és hangképző szervek működésének anatómiai háttere (alapismeretek)

A helyes testtartás automatizálása

A helyes légzéstechnika elsajátítása

Liturgikus (főként zsoltár és olvasmányszövegek) jól artikulált, értelmező olvasása és recitálása

Az egyházi és világi irodalom remekműveinek érthető, értelmező felolvasása

Az énektechnikát fejlesztő skálák megtanulása és gyakorlása

17.3.2 Felkészítés a templomi akusztikában való éneklésre

11 óra

Alapvető akusztikus ismeretek

A templomi akusztikában történő felolvasás- és recitálás tempójának megtanulása és gyakorlása

Szövegi- és zenei artikuláció a templomban

Szabad (erőlködés nélküli) éneklés a templomban
 Közös éneklés, egymásra való figyelés a templomi akusztikában
 Orgonával, hangszerekkel való együtt éneklés a templomban

17.3.3 Egyszólamú liturgikus- és világi énekanyag elsajátítása 11,5 óra

Az istentiszteleten közösen éneklendő egyszólamú liturgikus énekek egyéni megszólaltatása

Az istentiszteleten szólóban énekelt liturgikus tételek gyakorlása

Az istentiszteleten szólóban vagy csoportban énekelt hangszerkíséretes zeneművek énekszólamának gyakorlása

A hangi adottságoknak és a technikai szintnek megfelelő világi dalok, énekek, esetleg áriák megtanulása és megszólaltatása

17.4 A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

Szv 6.2.

6.3. (templom)

17.5 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

17.5.1 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat	x	x	x	
1.2.	kiselőadás		x	x	
1.3.	megbeszélés	x	x	x	
1.4.	szemléltetés	x	x	x	
1.5.	kooperatív tanulás		x	x	
1.6.	szimuláció	x	x	x	
1.7.	szerepjáték	x	x	x	
1.8.	házi feladat	x			

17.5.2 A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x	x	x	
1.2.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x	x	x	
1.3.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x	x	x	
2.	Ismeretalkalmazási tevékenységek, feladatok				
2.1.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x	x	x	

2.2.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban	x	x	x	
3.	Komplex információk körében				
3.1.	Elemzés készítése tapasztalatokról	x	x	x	
3.2.	Esemény helyszíni értékelése szóban felkészülés után	x			
3.3.	Utólagos szóbeli beszámoló	x			
4.	Csoportos munkaformák körében				
4.1.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással	x	x	x	
4.2.	Csoportos helyzetgyakorlat		x	x	

17.6 A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.